VI.

ODREŠENJE

SEDEM GOVOROV O JEZUSOVEM TRPLJENJU

V STOLNI CERKVI SV. NIKOLAJA V LJUBLJANI
GOVORIL

DR. MIHAEL OPEKA
STOLNI KANONIK IN UČITELJ HOMILETIKE NA VSEUČILIŠČU
V LJUBLJANI

1.—3. TISOČ

»DUHOVNI ŽIVOT«
ZAGREB
MAKSIMILIJAN DOMINKOVIĆI

V LJUBLJANI 1929
ZALOŽILA PRODAJALNA K. T. D. H. NIČMAN
NATISNILA JUGOSLOVANSKA TISKARNA

ODREŠENJE

SEDEM GOVOROV O JEZUSOVEM TRPLJENJU

V STOLNI CERKVI SV. NIKOLAJA V LJUBLJANI
GOVORIL

DR. MIHAEL OPEKA

STOLNI KANONIK IN UČITELJ HOMILETIKE NA VSEUČILIŠČU
V LJUBLJANI

1.—3. TISOČ

V LJUBLJANI 1929

ZALOŽILA PRODAJALNA K. T. D. H. NIČMAN

NATISNILA JUGOSLOVANSKA TISKARNA

Imprimatur.

Škof. ordinariat v Ljubljani, dne 10. novembra 1928, št. 4334.

A. Kalan m. p.,
gen. vik.

Kazalo.

Uvod 5
I. Jezus na Oljski gori 7
II. Jezus izdan 17
III. Jezus zalajen 27
IV. Jezus bičan 37
V. Jezus obsojen 47
VI. Jezus s križem obložen 57
VII. Jezus križan 67
Opombe 77

Te govore objavljam na željo, izraženo iz vrst dragih vernikov, ki so jih lanski post poslušali v zares natrpani škofijski stolni cerkvi. V njih sem prav močno sledil zlasti lepim premišljevanjem jezuita Jak. Gröningsa ter mnogim izvajanjem izvrstnega homileta Pavla Stiegeleja. Kaj drugega so hoteli tisti, ki so izrekli voljo, da bi te govore še tiskane brali, če ne: gledati zopet in zopet prizore iz blaženega trpljenja Gospodovega? Naj jih torej verno premišljujejo le-ti in še mnogi drugi — in naj zvesto ohranijo v svojih srcih vse veliko in čudežno, kar je trpel naš Bog za naše o d r e š e n j e!

Gospod Jezus! Daj, da tvoje trpljenje ne bo izgubljeno nad nami, marveč da ti vračamo ljubezen za ljubezen, dokler te poveličani ne objamemo v tvoji večni slavi!

V Ljubljani, na Novo leto 1929.

Dr. Mihael Opeka.

I.

Jezus na Oljski gori.

Zatrobite na trobento na Sionu, posvetite post, pokličite skupaj srenjo, zberite ljudstvo, združite stare, zberite otroke in dojenčke! (Jo. 2, 15—16.) Te krepke besede preroka Joela je zaklicala Cerkev na pepelnično sredo pri sv. maši, in pokorni temu klicu se po vsem katoliškem svetu zgrinjajo verniki v obilnejšem številu nego sicer v svetišča k pobožnostim sv. postnega časa. Del teh pobožnosti so posebne postne pridige, ki naj zbujajo krščanska srca k pokori, k spravi z Bogom, k zveličavnemu velikonočnemu vstajenju iz groba grehov in zmot. Po starodavni navadi se bomo tudi mi zopet letos zbirali k postnim pridigam v tej stolni cerkvi vsak petek. O čem bomo govorili, poslušali, premišljevali? O čem neki, če ne o tem, kar je za sv. postni čas najprimernejše, kar Cerkev najbolj priporoča in naš Gospod Jezus sam močno želi —: o trpljenju Kristusovem. Pa ne tako, da bomo obravnavali celo zgodbo Gospodovega trpljenja, marveč tako, da si bomo predočili le gotove prizore iz cele zgodbe, samo posamezne

dogodke iz velike žaloigre, in se bomo v le-te tem globlje zamislili in zatopili. Danes koj poglejmo začetek Odrešenikovih muk, njegovo bolečino na Oljski gori. Za uvod si predstavite prizor sam. Minila je zadnja večerja, zakrament sv. Rešnjega Telesa je postavljen, apostoli posvečeni v mašnike Novega Zakona, odpeta je po večerji zahvalna pesem. Jezus se vzdigne in gre s svojimi učenci čez potok Cedron, ki teče skozi dolino Jozafat, dolino greha, dolino grobov. Tu so nekoč darovali maliku Molohu, tu so bila posmrtna počivališča Judov. Po tej poti, skozi temno, od visokih pečin obdano sotesko, so gonili daritvene živali, ki so jih klali v spravo za grehe ljudstva. Kake pol ure od kraja zadnje večerje je bila na Oljski gori pristava Getzemani, po naše: oljčna stiskavnica. Tu-sem pride Kristus ponoči, ko mesto Jeruzalem, prenapolnjeno z ljudmi zaradi bližnjega velikonočnega praznika, že lega k počitku. Pri jasni svetlobi polnega meseca mu poglejte v obraz! Sicer tako lep in mil, je zdaj smrtnobled. Bojazen in groza rišeta po obličju svoje sledove. Trese se in trepeta. Moja duša je žalostna do smrti! govori. (Mt. 26, 38.) Na obraz pade, moli. Vstane, gre k učencem po sočutje in tolažbo. Toda učenci spe. Vrne se, zopet moli. Dvakrat, trikrat tako. Moj Oče, ako je mogoče, naj gre ta kelih mimo mene! (Mt. 26, 39.) Nato pa glej! začne kaplja za kaplio rdeče pobarvanega, krvavega potu padati na zemljo poleg njega... O, kaj je to? Kakšna

bolečina je to? In kakšna skrivnost? Ali ni ta, ki tako trpi, Jezus, veselje angelov? Ali ni Sin božji? Ali mora trpeti? Ne, trpi radovoljno, toda zato nič manj silno. Pa za koga hoče trpeti, ali zase? Ne, marveč za nas, za naše odrešenje, za naše zveličanje. A kaj je tisto, kar mu v tej getzemanski uri prizadeva tako strašno bolečino, da mu poganja krvave srage na obraz in po vsem životu? Da, predragi! pri tem vprašanju se pomudimo, na to vprašanje odgovorimo! Tri stvari so Zveličarja na Oljski gori napolnile z grozo in nepopisno dušno bridkostjo: njegova bližnja smrt, človeška poguba in pošastni nestvor greha. —

*

Predragi! Kristus je jasno in razločno videl pred seboj svojo smrt, in to z vsem krutim trpljenjem, skozi katero mu je bilo iti vanjo. Saj ni bil samo človek, ki je mogel trpeti in umreti, bil je tudi vsevedni Bog, čigar očem v sami prihodnosti ni bilo nič prikritega. Ogromno, strahotno in grozeče je zato stalo pred njegovim duhom vse: vojaki in biriči, izdajavski apostol, pot pred sodnika, krvavi biči in trnjeva krona, vse rane telesa, vsa prelita kri, vse bridkosti duše, žeblji in kladiva in sramotni križ, njegov daritveni oltar. Vse je videl, in vse se je imelo pričeti že tisto uro. Kakor dih vroče sape je vela vanj bližina trpljenja in smrti. In ker je pripustil, da je bližina trpljenja in smrti

delovala na njegovo srce tako kakor na druga človeška srca, ga je — kaj čuda! — prevzel silen strah in trepet. Nižja, čutna narava, ki se brani trpljenja in smrti, je vzdrhtela, se zgrozila, je kriknila od bolesti in zaprosila: Moj Oče, ako je mogoče, naj gre ta kelih mimo mene!... Višja, duhovna človečnost pa je hotela, da se zgodi volja Očetova v odrešenje sveta: Vendar ne kakor jaz hočem, ampak kakor ti! (Mt. 26, 39.) Vnel se je boj med obema, ljut boj, smrtni boj do krvavega potu. O, glejte velikega čudodelnika in obujevavca mrtvih, kako trpi v tem boju s smrtjo! Glejte ga, kako drgeta in se trese od bolesti lev iz rodu Judovega! (Skr. raz. 5, 5.) Nič sijaja z gore Tabora ni na njem, marveč zdaj veljajo besede: Smrtna senca me je pokrila (Ps. 43, 20), vode so pritekle do moje duše (Ps. 68, 2), smrtne zadrge so me prehitele. (Ps. 17, 6.) Glejte te mile oči, ki je njihov pogled čaral množice, kako so napolnjene s plahostjo, kako gledajo k nebesom, žarka tolažbe iščoč! Čujte, kako ta usta, iz katerih je potekal nebeški nauk, same besede življenja, kako v smrtni prepadenosti govore le kratko molitev bridkosti in strahu! O sveti naš Odrešenik! Kako grozna je tvoja bolečina, ko stoji pred tvojim duhom smrt, ki ima zdajzdaj z nezaslišanim trpljenjem navaliti nate! Čemu le si vzel nase to bolečino? Zaradi sebe ne — zaradi nas. Ah, predragi! ali ne bo prišla ura oljskogorska, getzemanska ura, ko bo tudi naša smrt stala čisto blizu pred

nami? Naj nam življenje še tako gladko in jasno poteka — tam na koncu nas čaka tista ura. Tudi ko bi bilo celo naše življenje ena sama veseloigra — žaloigra smrtne ure pride. V temni bodočnosti, kristjan moj, čeprav drugega nič ne razločiš, eno lahko vidiš z vso gotovostjo: človeka ležati onemoglega na postelji, pravo podobo revščine in ničevosti, vsega oblitega od mrzlega potu, vzdihujočega in tresočega se, v bolečinah hropečega, z gasnečim očesom, uprtim v daljavo, tja na tisto temno in neznano pot, po kateri bo treba oditi v večnost. Ta človek si ti — in smrtna postelja bo tvoj Getzemani. Tudi ti boš bojeval smrtni boj, vsi ga bomo bojevali, sami ga bomo morali bojevati — kakor naš Odrešenik —, pa naj bi bilo še toliko ljudi okrog našega ležišča. In ta boj bo strašan. Umreti ni lahka stvar. Človek je zraščen z življenjem, in kadar pride do ločitve duše od telesa, tedaj je borba težka, silna, gigantska. Zgražali se bomo, trepetali bomo, koprneli od smrtnega strahu. O Jezus naš, na Oljski gori trpeči, pomagaj nam, pomagaj nam tistikrat! —

Toda, moji častiti poslušavci, smrt, ki jo je videl Zveličar pred svojim duhom z vsem njenim predhodnim trpljenjem, je bila najmanjši vzrok njegove bolečine na Oljski gori. Kristus je videl s svojim božječloveškim očesom še druge reči. Videl je, kako bo ne samo vse njegovo delo in življenje, marveč tudi njegovo grozno trpljenje in smrt za mnogo, premnogo ljudi zastonj. O pre-

bridko videnje! Kristus je prišel na svet, da bi odrešil in večno osrečil vse človeštvo, da bi ne bila izgubljena niti ena človeška duša. Zato je prinesel ljudem božjo resnico, zato hoče iti zdaj zanje v spravno smrt, zato jim bo pripravil vse za zveličanje potrebne milosti. Toda glej! kaj strašnega je moral gledati Jezus v svojem duhu na Oljski gori. Že koj po njegovi smrti, vstajenju in vnebohodu se prične srdit boj zoper njegov evangelij, boj, ki besni potem skozi vsa stoletja. Kriva vera, mrtva vera, nevera zastrupljajo in more duše, za katere je on živel, ki jih je on s svojo dragoceno krvjo odkupil. Hudobija pogublja svet kakor besneča krvava vojska. Milost se zameta in tepta z nogami. Zastonj se obnavlja na neštetih krajih njegova kalvarijska daritev, zastonj tečejo studenci zveličanja, sv. zakramenti njegovi. Njegovo Cerkev sovražijo in preganjajo, zaničujejo njegove služabnike, delivce božjih skrivnosti. On sam je v najvišjem svetotajstvu Rešnjega Telesa zasramovan, skrunjen, zapljuvan... O žalost! o bolečina! Ali je čudno, če Jezusovo, vse človeštvo tako neskončno ljubeče srce poganja s tako silo kri po žilah, da prestopa svoje naravne meje, da pronica skozi polt? Ali ni, da mora biti nepopisna bridkost tega presvetega Srca, ko gleda Jezus v vseh stoletjih strahotno žetev, ki jo žanje poglavar teme med človeškimi dušami? Ko vidi, kako iz vsake dežele, iz vsakega mesta, morda od časa do časa celo iz vsake hiše padajo duše

v večni ogenj, duše, ustvarjene in odrešene za večno blaženost, ki bi bile lahko velike in slavne v nebeškem kraljestvu, pa leže kakor razbite dragocene posode v smeteh peklenskega brezdna; ki bi se lahko svetile kakor solnce v domovanju Očetovem, pa je njihov delež v temi, daleč stran od Boga? ... Sveti naš Odrešenik! razumemo tvojo bolečino. Ah, ali so tvoje, vse čase prodirajoče oči videle na Oljski gori med zavrženimi dušami tudi katerega izmed nas? Izmed nas — tako oblagodarjenih z vsemi priložnostmi zveličanja? Izmed nas — rojenih med vernim narodom, od vernih staršev, koj po rojstvu s tvojim krstom posvečenih, ob ugodnem času v veri potrjenih, tolikokrat v sv. spovedi s tvojo krvjo umitih, tolikokrat s tvojim največjim Zakramentom nasičenih in pokrepčanih, neprenehoma od tvojih duhovnov k dobremu opominjanih, vsepovsod od blagih zgledov krščanskega življenja obdanih — o Gospod, ali si videl v getzemanskem vrtu med pogubljenimi tudi katerega izmed nas? O Jezus! ali si videl med njimi mene, duhovnika, ki si me izbral med svoje posebne prijatelje, ki si me navrhal z dobrotami, ki si me stanovitno hranil pri svoji božji mizi, ki so se vsak dan rdečile moje ustne od tvoje srčne presvete krvi — mene, ki sem drugim oznanjal tvojo resnico, ki sem drugim delil tvojo milost? ... O, pri Bogu upam, da ne! Gospod Jezus, na Oljski gori trpeči, usmili se! Tukaj me pokôri, tukaj na zemlji me tepi, žgi — toda v večnosti prizanesi! —[1]

A kaj, predragi! Jezus je res gledal na Oljski gori svoje trpljenje in smrt tako blizu sebe in je videl, za koliko ljudi bo to trpljenje, bo ta smrt brezuspešna. Toda videl je pa tudi, koliko tisoč in milijonov drugih bo po njegovem križu otetih, zveličanih, v nebeški slavi na visoke in najvišje sedeže povzdignjenih. Videl je tudi, da bo njegova smrt njemu samemu v večno, neizrazno veličast; da bo Bogu Očetu v neskončno zadoščenje in češčenje. Zato je moral biti še drug vzrok njegovi neizmerni žalosti in bolečini. Še nekaj drugega je moralo biti, kar je vsemogočnega Boga naredilo tako trpečega in v krvavem potu od smrtne groze trepetajočega. Da, predragi! — to je bil greh. Smrtne bolečine so me obdale in potoki hudobije so me prestrašili. (Ps. 17, 5.) V tisti uri, ko so se duhovni in farizeji pri Kajfu posvetovali, kako bi Jezusa ujeli, je naložil nebeški Oče nanj vse breme človeških grehov, vse krivice sveta, grehe vseh narodov, grehe vseh časov, grehe vseh stanov; grehe kraljev in grehe podložnikov, grehe bogatinov in grehe siromakov, grehe staršev in grehe otrok. Jezus jih je moral vzeti nase, ne da bi bil ž njimi omadeževan, pač pa, ker je hotel za omadeževane ž njimi zadostiti. Kaj čuda, če se je pod to težo, nagrmadeno na njegove rame, zgrudil na tla! Seveda nam ljudem, ki smo le v to zemljo zamaknjeni, se greh ne zdi bogvekakšna stvar. Izgovarjamo ga, opravičujemo, imamo ga le za človeško slabost, za nekaj naravnega, v go-

tovih letih, pri gotovem temperamentu, ob gotovih razmerah samo po sebi razumljivega. Toda Kristus je vse drugače vedel, kaj je greh. Njegova duša je jasno in določno videla ne samo strašno verigo grehov od nepokorščine prvih staršev do grozodejstev ob koncu sveta, marveč poznala je tudi vso hudobijo, vso podlost, vso zaničljivost, vso nehvaležnost, ki je v vsakem posameznem grehu. In v tem, ko greh nas, čeprav uvidimo njegovo gorostasnost, le malo boli, ker Boga premalo ljubimo, je Kristus, ki je ljubil nebeškega Očeta z neskončno ljubeznijo in ni ničesar bolj iskal nego čast božjo, občutil z neizrekljivo bridkostjo krivico vsakega človeškega greha posebej. Ah, kaj je bila potemtakem bolečina Davidova nad pregrehami izvoljenega ljudstva, kaj žalost Elijeva nad pohujšanjem in malikovavstvom Izraela, kaj bridkost Jeremijeva nad nezvestobo Jeruzalema — v primeri z bridkostjo Kristusovo nad grehi celega sveta? Komaj predpodoba, komaj medla senca je vse to bilo . . .

*

Če pa je temu tako, moji častiti poslušavci, potem ne zapirajmo mi svojega srca. Postojmo in pomislimo! Jezusa so v getzemanskem vrtu trli tudi naši grehi. Tudi zaradi naših grehov je bil žalosten do smrti, je potil krvavi pot, se je tresel v smrtni grozi. In mi naj bi se greha veselili, mi naj bi niti ene solze zaradi svojih grehov ne po-

točili, mi naj bi bili mirni in brez strahu naj bi govorili: Grešili smo in kaj žalega se nam je zgodilo? (Sir. 5, 4) mi naj bi živeli v tisti strašni malomarnosti, ki je kakor zasmehovanje Kristusove žalosti, v tistem grešnem spanju, ki je hujše od greha samega? O nikar! Zakaj strašno bo, če bo enkrat ta Odrešenik, ki v getzemanskem vrtu trpi kakor tiho, ponižno jagnje pod težo naših grehov, če bo enkrat kot sodnik potegnil zoper nas svoj plameneči meč. Strašno bo, če bo enkrat ta Zveličar, ki poti krvavi pot za naše hudobije, terjal od nespokorjenih grešnikov nazaj vse srage krvi, zastonj prelite na zemljo. Strašno bo, če bo enkrat to Srce, ki je iz ljubezni do nas stiskano od smrtne groze, če bo to Srce vzplamtelo v večnem srdu...

Kristjani! verniki dragi! še je čas milosti. Prav posebno ta sveti postni čas vabi k pokori in poboljšanju življenja. Sklenimo že danes, da bomo v dobri sveti spovedi izbrisali vse še neizbrisane grehe svoje in potlej čisto in sveto živeli, da nam nekoč, ob smrtni uri, smrtni boj Kristusov na Oljski gori in njegov krvavi pot ne bo v obup, marveč v tolažbo, ne v pogubljenje, marveč v večno življenje.[2] Amen.

II.

Jezus izdan.

Neposredno za krvavim potom na Oljski gori stopi pred nas v trpljenju Gospodovem dogodek, ki ga naša verna srca ne morejo razumeti, ki ga je pa Jezus določno naprej napovedal pri zadnji večerji, ko je dejal svojim apostolom: Eden izmed vas me bo izdal. (Mt. 26, 22.) Nič čudno ni, če so se učenci nad to napovedjo silno užalostili in so začeli drug za drugim izpraševati: Gospod, ali sem jaz? (Ib.) Saj so se zdele besede Kristusove docela neverjetne. Milega, dobrega Mojstra, ki ga tako iz srca ljubijo, naj bi eden izmed njih sovražnikom izdal?... Toda Gospod je pokazal s prstom nanj, ki ga edini ni ljubil, na izdajavca, in le-ta — gorje mu! boljše bi bilo zanj, če bi se ne bil rodil (Mt. 26, 24) — le-ta je resnično šel in storil grozno dejanje. Že dalje časa je bil Juda Iškariot le bolj po zunanje apostol Gospodov. Lakomnosti vdan, se je bil naveličal hoditi z ubogim Kristusom. Videl je prevarano svoje upanje, da doseže v kraljestvu Kristusovem bogato službo. Tako je otrpnila v njem prva ljubezen in z ljubez-

nijo kmalu tudi vera v Učenika. Kristus je to videl in mu pri priliki oponesel. Ali vas nisem izbral dvanajst? je dejal nekoč apostolom. In vendar je eden izmed vas hudič. (Jan. 6, 71.) In v Betaniji, v hiši Lazarjevi, ga je očitno zavrnil, ko je Juda grajal Marijo, ker je bila mazilila noge Jezusove z dragocenim oljem. To je Juda še bolj odtujilo Kristusu, katerega je začel mrziti. Vedel je pa tudi, da se zbira nad Kristusovo glavo sovraštvo velikih duhovnikov, farizejev in pismarjev, in da utegne to sovraštvo prizadeti tudi njegove učence. Tako je, denarja lačen in v strahu za svojo osebo, prišel do sklepa, da Jezusa, ki mu je postal neljub, izda njegovim protivnikom. Šel je torej k velikim duhovnikom in rekel: Kaj mi hočete dati, in jaz vam ga izdam? Ti pa so mu izplačali trideset srebrnikov. In odslej je iskal prilike, da bi ga izdal. (Mt 26, 14—16.) Prilika se mu je zazdela ugodna, ko je bil iz besed Kristusovih pri zadnji večerji jasno spoznal, da je Gospod dodobra izpregledal njegov zlobni načrt. Od peklenskih moči gnan, je tedaj zapustil dvorano zadnje večerje in odšel, da se nikoli več ne povrne med apostole. Tekal je od hiše do hiše, govoreč velikim duhovnikom: Nocoj to noč ali nikoli! — In potem se je zgodilo. Juda je vedel za kraj na Oljski gori, kamor se je bil podal Jezus. In prav ko je Kristus po molitvi in krvavem potu dejal svojim učencem: Vstanite, pojdimo! Glejte, kateri me bo izdal, se je približal — je Juda zares že prišel in ž njim

velika množica z meči in koli, poslana od velikih duhovnikov in ljudskih starejšin. Njegov izdajavec pa jim je bil dal to znamenje: Kogar bom poljubil, tisti je, njega primite! In takoj je pristopil k Jezusu in rekel: Pozdravljen, Učenik! in ga je poljubil. Jezus mu je rekel: Prijatelj, za to si prišel? Tedaj so pristopili, stegnili roke po Jezusu in ga prijeli. (Mt. 26, 46—51.) — To je dogodek, predragi! To je strašni dogodek, ki ga — ponovno rečem — naša verna srca ne morejo razumeti. O kakšen greh! Premislimo v tej uri — kolikor moremo — ta greh Judov, premislimo pa tudi njegovo kazen!

*

Kakšen greh, moji častiti poslušavci! Jezus, Sin božji, od Juda izdan —. Kakšen greh je to! kliče sv. Janez Krizostom — izdati njega, ki z eno samo besedo drži pokoncu vesoljstvo, Neskončnega, Stvarnika nebes in zemlje; prodati za sramoten kup njega, čigar cena je neizmerna! In izdati ga, o Juda, potem ko si bil njegov učenec, eden od dvanajsterih, to se pravi, eden od izvoljenih, ki so bili dan na dan okrog njega in so smeli ž njim zaupno občevati; potem ko si tri leta poslušal njegov nauk, sprejemal njegove skrivnosti, bil priča njegovih čudežev; potem ko ti je bil dal apostolsko službo, apostolsko čast, apostolsko milost! In izdati ga na tako podel način, tako zahrbtno, tako hinavsko! In izdati ga tako

zagrizenim sovražnikom, nedolžno Jagnje božje prodati tako brezsrčnim krvnikom, ki ne poznajo nobenega usmiljenja! Kakšen greh je to!... Resnično, to je dejanje, ki ga po pravici žigosa vse človeštvo za višek hudobije s tem, da ne more o nikomer izreči hujše obsodbe, nego če pravi: Ta človek je Judež! Resnično, to je dejanje, zaradi katerega je razumljiva beseda Odrešenikova apostolom: In vendar je eden izmed vas hudič! Čujte, predragi! spoznajte velikost greha Judovega! Zaradi njega je apostol — hudič, satan. Kaj je zlobnejšega nego sam živi satan?... Ah, kaj vendar je privedlo Juda do takega greha? Bila je neredna strast. Nesrečni človek je preveč ljubil denar, in denar, ki je zakrivil že toliko strašnega na svetu, ga je potegnil v brezdno. Lakomnost, pravi sv. Janez Krizostom, je bila vse Judove nesreče kriva. Sv. Pismo pove, da je bil že prej tat in je imel denarnico ter je izmikal, kar se je vanjo devalo. (Jan. 12, 9.) Od skromnega imetja ki ga je upravljal za potrebe apostolov, je deval na stran zase. Toda to mu ni zadostovalo; želel je imeti več. Tedaj mu je satan vrgel v dušo neverjetno misel: Izdaj Učenika in si narediš denar! Strašni trenutek, ko se je prvič zablisknila v njegovi duši ta misel, in se ji ni uprl! Hudobni duh jo je potem razpihaval v njem bolj in bolj tako dolgo, da je stal nekega dne apostol Gospodov sredi med sovražniki Kristusovimi z groznim vprašanjem na ustnih: Kaj mi hočete dati, in jaz vam

ga izdam? O, zares, grozno vprašanje! Juda sam je čutil ogromnost svoje hudobije. Niti imenoval ni Kristusa z imenom. Samo: vam ga izdam — je dejal — že veste, koga. In za vsako ceno ga je bil pripravljen prodati: Kaj mi hočete dati? — Naj bo, karkoli. In za trideset srebrnikov — za ceno sužnjev — je sklenil kupčijo. O nesrečnik! Da bi bil zahteval in dobil zanj vsaj eno celo kraljestvo! Toda glej! mazilo, s katerim je Marija mazilila Jezusa v Betaniji za njegov pogreb, tisto mazilo, kliče sv. Ambrož, je cenil na tri sto denarjev, njegovo trpljenje sámo pa se mu je zdelo zadosti plačano s trideset srebrniki![3] Ubogi naš Jezus! Kaj je trpel na duši, ko je v svoji vsevednosti vse to videl! — Ali tako daleč pripelje človeka neukročena strast? Da, tako daleč, moji častiti poslušavci — in žalibog le, da se greh Judov ponavlja v človeštvu, da tistih 30 srebrnikov Judovih ne najde miru, marveč krožijo po svetu, in tisoč rok se stega za njimi prav zato, ker ljudje, ker kristjani ne krote svojih grešnih nagnjenj, svojih strasti.

Glej! so ljudje, kristjani, ki takisto kakor Juda izdajajo Kristusa za bore časni dobiček: za denar in blago so pripravljeni storiti vsakršno krivico. In drugi so, ki ga izdajajo za bežno telesno naslado: da zadoste svojemu mesu, se valjajo v blatu nečistosti. In še drugi ga izdajajo za zemeljsko ničnо slavo: da veljajo za moderne, napredne, prosvetljene, pehajo od sebe vero, Cerkev — vse,

kar je Kristusovega. O zakaj tako, če ne zato, ker se ne ustavljajo svojim strastem. Potreba je, neobhodno je potreba pobijati vse strasti izkvarjene narave, nobeni ne pustiti proste poti, najmanj še tisti, o kateri vemo, da je v nas najmočnejša, prevladujoča strast. Ena sama strast, s katero se ne vojskuješ, te lahko pahne v pogubo, pa naj se ji pravi napuh ali lakomnost ali nečistost ali nevoščljivost ali kakorkoli. Zveži orla le za eno samo ostrogico — zadosti je, da pade na tla in si polomi krila. Naša duša je orel, ki naj se z mogočnim poletom dviga nakvišku proti nebesom. Toda ena sama neukročena strast jo lahko potegne k tlom in ji zdrobi peruti.[4] — Krotiti pa je treba strasti zgodaj, koj od početka. Dokler je ogenj majhen, ga je lahko pogasiti s par golidami vode; kadar pa v velikih plamenih objame strehe, ne preprečijo škode brizgalne celega okraja. — In vsi moramo krotiti strasti: mladi in stari, svetni ljudje in duhovniki, tudi če je kdo svetnik, tudi če je apostol. Zapomnimo si vse to, predragi! vzemimo si to k srcu, da ne bomo izdajali Kristusa, da ne bomo padali v velike, smrtne grehe, da nas ne zadobe v oblast moči teme, ki nas bodo metale od hudobije do hudobije in potopile nazadnje naše duše v strašno pogubo, podobno oni, ki je vanjo padel Juda. Poglejmo le, kakšna kazen je sledila Judovemu grehu! —

Neizrečeno žalostno je Juda po svojem izdajstvu zdrčal v prepad. Ko je slišal, da je Jezus od

starejšinstva obsojen k smrti, se je v njem zbudila vest. Strašno je zaskelela, zapekla. Kaj sem storil! Kaj sem storil! Pred duhom mu je vstala podoba božjega Mojstra in Učenika, polna vzvišenosti, dostojanstva, nedolžnosti. Tega sem izdal, tako sramotno izdal! O, da bi bila pekoča vest peljala Juda pred Jezusa, da bi se vrgel pred njim na kolena, da bi zaihtel in v pravem, nadnaravnem, nadvse velikem kesanju zaprosil odpuščanja! Ali ga ne bi bil Jezus ljubeznivo sprejel, kakor je bil sprejel Magdaleno in druge grešnike? Ali se ne bi bil ozrl vanj milo in usmiljeno, kakor se je pozneje ozrl na Petra? O, da bi nas naša vest vselej, kadar se po grehu zbudi v nas, hitro vêdla k Jezusu po milost, po spravo, po zveličanje!... Toda Juda je gnalo drugam, ne h Kristusu. K velikim duhovnikom in starejšinam je šel, k tovarišem svojega greha. Kaj neki je hotel od njih? Ali mu bodo oni dali odvezo, oni odvzeli greh? Prazno upanje! Nesel jim je sicer nazaj krvave srebrnike, zaječal je sicer pred njimi: Grešil sem, da sem izdal nedolžno kri — toda oni so mu mrko in mrzlo rekli: Kaj nam mar, ti glej! (Mt. 27, 3—5.) Ta odgovor ga je pognal v obup, v noč brez luči, v brezdno brez vse rešnje poti... Vrgel je srebrnike v templju po tleh in zdirjal vun iz mesta. Tam zunaj je stalo v gluhi noči drevo... Ah, kaj vam bom pravil, predragi! Pregrozno je, kako je končal apostol Gospodov — in vsi to veste. Le samo trepetaje premislite, kako visi, zadrgnjen z vrvjo

okrog vratu, na drevesu, kako ga mrtvega maje veter semtertja, kako se pod težo utrga zanka, in pade truplo na tla, na obraz, se razpoči, in se razsuje na zemljo njegov drob. (Dej. ap. 1, 18.) — Toda kaj telo! Poglejte za njegovo dušo: kako je stopila pred Sodnika, plašna, trepetajoča, od strašnega greha strta! Pomislite z grozo, kako je Sodnik to dušo pahnil izpred svojega obličja v večno temo, v globoko globočino, kamor ni žarka dneva... Ah, resnično: sin pogubljenja — kakor ga je bil imenoval Jezus (Jan. 17. 12), edini, ki je izginil iz zbora apostolov na vekomaj...

Moji častiti poslušavci! Juda in njegov strašni konec je Bog postavil v zgodovino človeštva zato, da bi se vsi milijoni kristjanov, ki potujejo po prostrani cesti življenja, ozirali nanj, kot na svarilen zgled, in bi se učili iz njegove nesreče. Toda, ali se zares vsi uče? Žalibog, da ne. Kakor Judov greh, tako se ponavlja med ljudmi tudi Judov konec. Neštetokrat sledi še dandanes grehu obup. Neštetokrat se še dandanes srebrniki, ki se zde pred grehom tako svetli in blesteči — naj bodo ti srebrniki že ničev dobiček ali bleda slava ali minljiva naslada —, neštetokrat se po grehu zastudijo, da jih človek v svoji duši vrže od sebe in beži od njih stran, v noč. Neštetokrat še dandanes zagrme iz ust grešnih pomagačev, tovarišev greha na skesano uho podle besede: Kaj nam mar, ti glej! Kaj meni mar, ti glej! Ali ne sliši teh besed tudi še dandanes toliko nesrečnih deklet, ki so žrtvovale zapeljivcu svojo nedolžnost —, toliko zakonskih žena, ki so pogazile svojo čast in dostojanstvo? In potem se neredkokrat pridruži satan in šepeče: Zdaj, tako — ti ni več živeti... In konec — vsi veste, kakšen je, saj ga berete, saj ga slišite tolikokrat: lizol, samokres, voda, vrv... Ah, in prebujenje v večnosti — kakšno je to?...

*

Predragi v Gospodu! Če se toliko ljudi za svojo dušo in svoje zveličanje nič ne nauči iz zgodbe izdajstva Judovega, bodimo vendar mi pametnejši! Delajmo za svojo večno srečo s strahom in trepetom! Vemo, kako je naše srce slabo in nestanovitno, in vemo, da vsak izmed nas lahko slabo konča. Če je padel Lucifer v nebesih, če je padel Adam v raju, če je padel Juda v šoli Kristusovi — o, kdo se ne bo bal? Vrzimo se na kolena pred Kristusa in prosimo ga milosti, da nas ohrani stanovitne v veri in ljubezni! Kar pa smo že grešili, obžalujmo, obtožimo se, obljubimo poboljšanje, zadostujmo! Saj vendar nočemo, da se tako zapro za nami vrata večnosti, kakor so se zaprla za nesrečnim Judom. Nočemo biti — kakor on — otroci pogubljenja. Ne! s tistimi apostoli, ki Jezusa niso izdali, hočemo biti sinovi, hčere večne luči. In ker to hočemo, zato bomo ljubili Jezusov nauk, njegove zapovedi, njegovo milost, njegovo Cerkev, njegove zakramente. Z eno besedo:

Kristjan bom! reci vsak izmed nas zatrdno, kristjan po mišljenju, hotenju, dejanju, življenju. Potlej bo po pravici molil duhovnik ob moji smrti nad mano: Čeprav je grešil, pa Očeta in Sina in Sv. Duha ni izdal, ni zatajil... Potem mi dajte mrtvemu v roke križ — znamenje Gospodovega trpljenja in mojega odrešenja — in položite me v krsto in pokopljite me v miru. Pri Bogu upam, da bom na dan sodbe z zvestimi učenci Gospodovimi, z njegovimi mučeniki in vsemi svetniki stal na desnici Kristusovi. Amen.

III.

Jezus zatajen.

Kristusu so v njegovem trpljenju sekali dušne in telesne rane najrazličnejši ljudje. Takorekoč vse se je bilo zarotilo zoper njega: kralj in deželni oblastnik, veliki duhovniki in pismouki, vojaki, rablji, ljudska množica. A kar je moralo Odrešenika najbolj boleti, je bilo to, da se je celo med njegovimi apostoli dobil eden, ki ga je izdal. O, neizrečena je bila žalost, ki jo je prizadela Jezusovi duši nehvaležna nezvestoba Judova! — Ni se pa med apostoli samo Juda sramotno pregrešil nad Kristusom. Še drug apostol ga je na nezaslišan način razžalil. To je bil Simon Peter. Peter je Kristusa trikrat zatajil. Takole nam dogodek opisujejo evangelisti: Ko so vojščaki in hlapci Kristusa na Oljski gori prijeli, so ga peljali najprej k Anu, potem pa h Kajfu, velikemu duhovniku tistega leta, kjer so se bili zbrali pismarji in starejšine. Šla sta pa za Jezusom apostola Simon Peter in Janez. Janez je bil znan velikemu duhovniku in je šel brez ovire z Jezusom na Kajfovo dvorišče. Peter pa je ostal še zunaj pri vratih.

Potem je Janez govoril z vratarico in je tudi Petra noter peljal. Hlapci in služabniki velikega duhovnika pa so bili zakurili na dvorišču ogenj, ker je bil mraz, in so stali okrog ognja ter se greli. Stal pa je med njimi tudi Peter in se grel, da bi videl konec. Ko ga je pa videla dekla-vratarica pri ognju in ga je prav pogledala, je rekla: Tudi ta je bil z njim. In pristopila je k njemu, rekoč: Tudi ti si bil z Jezusom Galilejcem. On pa je tajil pred vsemi, rekoč: Nisem; žena, ne poznam ga; ne vem in ne umem, kaj praviš. In je šel vun pred dvorišče; in petelin je zapel. — Ko je pa skozi vrata šel, ga je videla druga dekla in rekla tistim, ki so tam bili: Tudi ta je bil z Jezusom Nazareškim. In kmalu potem ga je drugi videl in rekel: Tudi ti si izmed njih. Peter je pa rekel: O človek, nisem — in tajil s prisego: Ne poznam tega človeka. — In nekako čez eno uro so pristopili ondi stoječi ter so rekli Petru: Res, tudi ti si izmed tistih, zakaj tvoj jezik te razodeva. On je tajil in rekel: Nisem. Eden izmed služabnikov velikega duhovnika, sorodnik tistega, ki mu je Peter ob Jezusovem ujetju uho odsekal, pa ga je hotel prepričati, češ: Ali te nisem videl na vrtu getzemanskem ž njim? Tedaj se je Peter začel rotiti in prisegati, da ne pozna tega človeka. In takoj je petelin zapel. In Peter se je spomnil besede Jezusove, ki jo je bil rekel: Preden bo petelin dvakrat zapel, me boš trikrat zatajil.[6] — — Vemo, predragi! da se je ta zgodba končala drugače nego ona z Judom, ki smo jo

zadnjič premišljevali; da se je Peter, po Jezusovem pogledu presunjen, zopet ves obrnil k Jezusu; da je svoj greh celo svoje življenje obžaloval; da je zanj obilno zadostoval, ko je v svojem apostolskem poklicu hodil od kraja do kraja in oznanjal Kristusa Križanega; da je spokorjen dokazal svojo poznejšo stanovitno ljubezen do Gospoda, ko je zanj umrl — o, vse to vemo. Vendar pa moramo reči, da je tudi apostol Peter ob uri Gospodovega trpljenja hudo hudo padel, in zveličavno bo za nas, če premislimo, zakaj je padel. —

*

Predragi v Gospodu! Sveti možje, ki so globoko premišljevali padec Petrov, pravijo tako, da je bil eden, čeprav bolj oddaljen njegov vzrok — Petrovo preveliko zaupanje vase. Apostol Peter je bil premalo pozoren na to, kar je Kristus večkrat poudarjal: Brez mene ne morete nič storiti. (Jan. 15, 5.) Mislil je, da ima sam iz sebe moč, ustaviti se vsaki izkušnjavi in nevarnosti za greh. Imel se je za močnejšega od drugih in zdelo se mu je nemogoče, da bi ga moglo kaj omajati v veri in ljubezni, čeprav ga je Gospod svaril in njegovo trikratno zatajenje z gotovostjo vnaprej napovedal. Saj vemo, kako je Peter zatrjeval Gospodu, ko je le-ta neposredno pred svojim trpljenjem na njegovo vprašanje: Gospod, kam greš? odgovoril: Kamor grem, zdaj ne moreš iti

za menoj, pojdeš pa pozneje. Zakaj, je dejal Peter, bi ne mogel zdaj iti za teboj? Življenje dam zate. (Jan. 13, 33.) In zopet: Gospod, s teboj sem pripravljen iti tudi v ječo in v smrt. (Luk. 22, 33.) In zopet: Če se bodo vsi pohujšali nad teboj, se jaz nikdar ne bom. (Mt. 26, 33.) In še: Tudi če bi bilo treba umreti s teboj, te ne bom zatajil. (Mt. 26, 35.) Ah, tako ne govori ponižnost, dragi apostol! To je prevelika samozavest, to je pri vsi gorečnosti skoro napuh, a napuh hodi pred padcem, prevzetnim se ustavlja Bog. (Jak. 4, 6.) — Kako podobni so v tem oziru Petru tisti kristjani, moji častiti poslušavci, ki si mnogo domišljujejo na svojo dozdevno ali tudi resnično krepost, ki imajo sami sebe za nepremagljive, za neranljive, ki mislijo, da ne morejo smrtno grešiti, pasti. O prijatelji! vsak sleherni človek je sam iz sebe neizmerno slab, vsak — tudi najpobožnejši, najsvetejši — je vsakršne hudobije zmožen, če ga ne podpira božja milost, moč od zgoraj. Kdor stoji, naj gleda, da ne pade! (1 Kor. 10, 12.) Tako lahko se spotakne noga, in človek je v prepadu: v prepadu lakomnosti, v prepadu krivice, v prepadu nečistosti, v prepadu bogopozabnosti, nevere. Ne bilo bi potreba za pričo padca Petrovega — dovolj je drugih prič v zgodovini Cerkve, v zgodovini človeštva, v življenju in svetu, ki je okrog nas. Ne stavimo preveč zaupanja vase, marveč bojmo se slabosti svoje in zaupajmo v Boga, proseč pomoči njegove. Treba je čuti in moliti! —

Da, predragi! K čuječnosti in molitvi je bil Kristus izrečno opominjal Petra na Oljski gori: Čujte in molite, da ne padete v izkušnjavo. (Mt. 26, 41.) Toda namesto da bi molil, je apostol spal. V tem je bil drugi, čeprav takisto še daljni vzrok njegovega padca. Kajti, dasi Peter z opuščenjem molitve v tisti uri ni smrtno grešil — bil je truden in žalosten, in tako ga je premagal spanec —, in dasi bi zaradi same te vnemarnosti, brez drugih vzrokov, pač ne bil zatajil Gospoda, je pa vendar zanemarjanje molitve, mlačnost v molitvi, zmerom korak na poti navzdol.[7] Če ne molimo, kristjani moji, stoji pred durmi greh. Kadar pada živo srebro v toplomeru, je znamenje, da prihaja v deželo mraz. Kadar pade v duši srebro molitve na ničlo, je znamenje, da je objela dušo zima, v kateri se potrdí in zmrzne vse, kar je kdaj tam cvetelo krepostnega. Da, da, kadar človek več ne moli, tedaj postane njegovo srce mrzlo, tako mrzlo, kakor je bila mrzla tista noč, v kateri je padel Peter: Hlapci in služabniki pa so si napravili ogenj, ker je bilo mraz, pravi sv. Janez. (Jan. 18, 18.) Ali nismo tega že videli pri drugih? ali nismo izkusili te žalostne resnice na sebi samih? — Kakor hitro pa človek zopet moli, glej! vstaja vera, vstaja krščansko upanje, začne se gibati v srcu ljubezen božja; pomlad in njeno življenje prihaja zopet v dušo, in v duši spet poganja in brsti vse, kar je dobrega. Zato, prijatelji, čujmo in molimo! Boljšega sveta nam ne more nihče dati.

To lahko potrdijo vsi, ki so že v večnosti. Vprašajte pogubljene v peklu: Zakaj ste tukaj? Zato, bodo odgovorili, ker nismo molili ali smo molili slabo. Vprašajte zveličane v nebesih: Kako ste prišli semgor? Po molitvi, bodo dejali, po obilni in dobri molitvi.[8] —

Toda največji vzrok, zakaj je apostol Peter Jezusa v njegovem trpljenju tako žalostno zatajil, moramo šele zdaj premisliti. Apostol se ni varoval priložnosti, nevarnosti za greh. Čemu je bil šel v družbo sovražnikov Kristusovih? Zakaj se je mudil pri njih, se razgovarjal ž njimi? Dvorišče Kajfovo ob nočni uri ni bil kraj za apostola Gospodovega, hlapci in dekle niso bili druščina zanj! Zato je grešil, zato. Zato je padel tako daleč, da so prišle iz njegovih ust strahotne besede: Ne poznam ga! Ne poznam tega človeka!... Kakšna laž! Njega ne poznaš, o apostol, ki si tri leta dan za dnem hodil v njegovi družbi? Ne poznaš ga, ko si ga vendar še pred malo dnevi videl na gori Taboru izpremenjenega, z nebeško svetlobo obdanega? Ne poznaš ga, ko si vendar še pred par urami na vrtu getzemanskem izdrl iz nožnice meč, da bi ga branil? Ti ne poznaš tega človeka, praviš?... Samo tako ga imenuješ?... Ah, ali ga nisi poprej že tolikokrat imenoval Gospoda, Mojstra, Učenika? Ali nisi nekoč slovesno izpovedal pred njim: Ti si Kristus, Sin živega Boga? (Mt. 16, 16.) In zdaj ne poznaš tega človeka? Kakšno strašno govorjenje je to! In tisto rotenje in tisto priseganje, da ga

ne poznaš! Ah Peter! apostol! To je naredila iz tebe grešna priložnost, nevarnost, v katero si se podal. — Toda, moji častiti poslušavci, koliko duš, koliko nešteto duš je že za apostolom Petrom potegnila v padec grešna priložnost! Koliko nešteto mladih ljudi je izgubilo svojo čistost in nedolžnost samo zato, ker so zašli med nečisto in pokvarjeno družbo! In s čistostjo in nedolžnostjo so zapravili mir srca in srečo življenja in večno blaženost. Pa ne samo čistost in nedolžnost — v grešnih priložnostih, v slabih tovarišijah se izgubi tudi vera, se zataji Kristus, Bog, duša, posmrtnost, vse. Drugače ne more biti. Kdor se druži z brezverci, krivoverci, z veri sovražnimi ljudmi, s skrunivci in sramotivci vere, ta nujno koplje jamo tudi svoji lastni veri. Koliko mož zlasti in mladeničev je že postalo tako nesrečnih! Posebno teh, ki so prišli iz domače hiše kam dalje po svetu. Z vero v srcu, s križem na čelu so odhajali — a kakšni so se vrnili? Slišati bi bilo treba samo njihovo govorjenje o veri, o Cerkvi, o Kristusu, o duhovnikih, o vsem, kar je krščanskemu srcu svetega! Zakaj tako? odkod tako? O, povedo naj, v kakšnih druščinah so bili — in razrešena je uganka, velika uganka o brezvernih ljudeh, rojenih in vzgojenih od vernih staršev!... — Toda, niso grešna priložnost samo družbe izprijenih ljudi; še druge grešne priložnosti so. Ena najzlobnejših je slabo berilo. Slabe knjige, je klical že pred sto leti slaven pridigar, slabe knjige, skoro v brez-

končnost namnožene, v vse jezike prevedene, z brezmejno razsipnostjo na vse kraje zanesene, po vseh knjižnicah natrpane, v vsa človeška stanovanja od palače bogatinove in izbe učenjakove do koče delavčeve, do delavnice rokodelčeve in do zadnjega kota siromakovega vdirajoče, vsako starost, vsak spol, vse stanove, vse rodove zastrupljajoče; slabe knjige, ki netijo upor in boj proti Bogu v nebesih in vsaki postavni oblasti na zemlji, ki Cerkev, državo, družine, vso človeško družbo v nemir prevračajo in vse hude strasti razplamtevajo; slabe knjige, ki na vseh koncih in krajih resnico in sramežljivost teptajo, ki uče znanost greha in nesramno umetnost laži, ki vse duhove s svojimi zavijanji v zmoto tirajo, ki vsako domišljijo s svojimi brezstidnimi podobami oskrunjajo, ki moré v srcih vsako klico kreposti in sejejo vanje vsakršno pregreho —: to je tisto zlo na svetu, o katerem veljajo besede sv. Jakopa: Tudi jezik je ogenj, zapopadek hudobije. Jezik je postavljen med našimi udi, kateri ognusi vse telo in zažge tek našega življenja, vnet od pekla. (Jak. 3, 6.)[9] H knjigam pridenite še slabe liste in časopise, ki se mesec za mesecem, teden za tednom, dan za dnem z vetrno hitrostjo vsepovsod širijo in javnost preplavljajo; slabe liste in žurnale, ki verske resnice in zapovedi z blatom obrizgavajo, strast in naslado v sliki in besedi proslavljajo, z zoprno čuvstvenostjo greh opravičujejo, samomorivce, zakonske nezvesteže, nečistnike s

svetniško zarjo obdajajo, ki to življenje samo po vidikih materialne koristi in časnega uživanja opisujejo, se vsemu, kar je vzvišenega, idealnega, nadnaravnega, božjega, rogajo ... o, gorje! Kdo, predragi, se ne bo bal te strašne vojske slabih knjig in listov in časnikov? To je armada, najeta od poglavarja teme, da nosi v duše smrt. — Slabo berilo je hujša grešna priložnost nego slaba družba ljudi. Slaba družba ljudi še vendar kdaj in pred kom od sramu zardi; slaba knjiga ne zardi nikoli in pred nikomur. Slabe družbe ljudi ne moreš zmerom imeti; slabo knjigo imaš lahko zmerom pri sebi, slab časnik prihaja redno v hišo in ostane v hiši, iz njega lahko srkaš nevero in nesramnost zjutraj, opoldne, zvečer, opolnoči ... Ah, zato bo samo šele sodni dan odkril, koliko in kako porazne škode je napravilo med ljudmi slabo berilo. Takrat se bo videlo, zakaj je bilo med katoliškimi kristjani toliko nevere in verskih dvomov in mrtve vere. Takrat se bo videlo, zakaj so imeli drugoverci toliko predsodkov o katoličtvu in Cerkvi Kristusovi. Takrat se bo videlo, zakaj so bili škofje, duhovniki, redovniki stotisočem najbolj obsovražena in najbolj zavržena bitja na zemlji, tako da jih ni smelo videti oko, ne slišati o njih uho, marveč je kvečjemu še jezik smel pljuniti prednje ... Takrat se bo videlo, zakaj se je greh valil po vsi zemlji kakor široka blatnata reka ... Videlo se bo, da je bilo ogromno vsega tega od zastrupljenja po slabem berilu — zastrupljenje pač, kakor se za-

strupiš, če spiš v sobi, napolnjeni s strupenim plinom; polagoma izgubljaš zavest in padaš smrti v naročaj . . .

*

Moji častiti poslušavci! Varujmo se grešne priložnosti, naj bo živa ali mrtva. Tudi mrtva priložnost v greh uropa življenje duši: življenje milosti, življenje vere, upanja in ljubezni. Naj sveti v naša srca božja luč, da bomo videli nevarnost! In tisti ogenj naj nam še večkrat posveti v dušo, ki je na dvorišču Kajfovem razsvetljeval temo tiste noči, ko je apostol Peter v družbi sovražnikov Kristusovih trikrat zatajil svojega Gospoda. Amen.

IV.

Jezus bičan.

Judovsko starejšinstvo ali sinedrij je bil zbor 71 mož, med katere so spadali vsi bivši veliki duhovniki, nekaj drugih zastopnikov uglednih duhovniških rodbin, pismarji kot predstavniki judovske vede in nekaj starejšin, izbranih izmed veščih, veljavnih mož, ki so prej po posameznih krajih izvrševali sodniško službo. Ta zbor, ki je imel vso politiško, sodniško in versko oblast nad Judi — ob Kristusovem času pač samo toliko, kolikor so mu je pustili rimski cesarski namestniki —, ta zbor torej je nahitro, sredi noči stopil skupaj, ko so Jezusa pripeljali h Kajfu. Gotovo je, da se zborovanja niso udeležili vsi člani. Jožef Arimatejec, o katerem evangelij naravnost pravi, da je obsojal Jezusov umor, in Nikodem, ki se je že svojčas v seji potegnil za Jezusa, in morda še kak njihov somišljenik bržkone sploh niso bili povabljeni zraven.[10] Po dveh krivičnih obravnavah proti Jezusu — ponoči in zgodaj v jutru — je zbor soglasno sklenil Jezusovo smrt. Toda, ker ga niso smeli dati sami umoriti in ga po Mozesovi postavi tudi niso

smeli obsoditi na križ, kar so hoteli, so ga peljali k rimskemu deželnemu oblastniku Ponciju Pilatu, da bi ga le-ta končnoveljavno obsodil k smrti na križu. Pilat pa je kmalu spoznal, da je Jezus nedolžen, zato ga je hotel najprej izpustiti. Da bi pa vendar nekoliko ustregel krvoločni želji nahujskane množice in jo tako pomiril, je ukazal Jezusa bičati. Ta ukaz Pilatov je bil sirova krivičnost, ki se je ž njo hotel poglavar izmakniti še večji krivici smrtne obsodbe. — Težko je našim očem in našemu srcu, a vendar se moramo danes ustaviti ob prizoru Kristusovega bičanja. Glej! krvniki so slekli Gospoda in ga privezali za lehti k nizkemu stebriču. Sv. Hieronim pravi, da so ta stebrič ob njegovem času (v 5. stoletju) imeli shranjen v Rimu. Tudi dandanes še kažejo enega, rekoč, da je taisti. Pisatelj Prudencij piše, da je bil samo tri pedi visok.[11] Tako je tedaj stal Jezus na dvorišču Pilatove sodniške hiše s popolnoma upognjenim telesom in globoko sklonjeno glavo pred svojimi mučitelji, in le-ti so vihteli nad njim strašne biče. Premislimo, moji častiti poslušavci, kakšne bolečine je pri bičanju trpel naš Odrešenik, in premislimo tudi, zakaj jih je trpel! —

*

Predvsem, predragi! Kristus pri bičanju ni trpel samo telesnih bolečin. O ne, trpel je tudi dušne. Kako ga je morala boleti že zavest, da je

bičan po nedolžnem. Pilat sam je ponavljaje zatrdil velikim duhovnikom in množicam: Nobene krivice ne najdem na tem človeku. (Lk. 23, 4.) Glejte, jaz sem ga vpričo vas izprašal, in v tem, česar ga tožite, nisem našel na njem nobene krivde. Pa tudi Herod ne. (Lk. 23, 14.) Kaj je vendar hudega storil? (Lk. 23, 22.) Ah, nič hudega, nič hudega ni storil Jezus! Samo plemenito je zmerom ravnal, samo dobrote je izkazoval, samo ljubezen je sipal okrog sebe — in zato je bičan. Kako silno je morala skeleti Jezusa ta krivica! — Toda kaj še krivica! Sramota, sramota! . . . Bičanje je bila sramotna muka. Veljalo je za največje ponižanje. Noben prostorojenec ni smel biti bičan. Če se ga je le dotaknila šiba, je bil brezčasten za vselej. Bičali so samo sužnje, ki jih pogani tistih časov sploh niso imeli več za ljudi, marveč so jih cenili manj nego živino — in pa največje hudodelce, ki so s posebnimi zločini izgubili pravico, da se ž njimi ravna po človeških ozirih in človeškem dostojanstvu. Mislite si, kako je moralo biti Kristusu pri tej muki, s katero so ga bili postavili v eno vrsto s sužnji in najhujšimi zločinci — njega, po čigar žilah je tekla kraljevska kri Davidova, njega, Sina božjega, v katerem se je skrivala vsa polnost božanstva . . . In sramota je bila tem večja, ker je bil Kristus bičan javno; in bila je za njegovo dušo tem neznosnejša, ker je bilo njegovo presveto telo skoro popolnoma razgaljeno pred očmi sirovih trinogov in pred vsemi očmi. O, kako je njegovo

prečisto Srce v bolečini klicalo k nebeškemu Očetu: Zavoljo tebe prenašam zasmehovanje; sramota pokriva moje obličje. (Ps. 68, 8.) Jaz sem črv in ne človek, zasramovanje ljudi in izvržek izmed ljudstva. Vsi, ki me vidijo, me zasmehujejo. (Ps. 21, 7—8.) Da, da, ne samo na telo, tudi na dušo Kristusovo so žgoče padali udarci bičev. —

S kakšno grozovito bolečino pa so pretresali telo, si lahko mislimo. Saj je bilo bičanje nad vse popisovanje kruta muka. Rabili so pri bičanju drobne šibice ali pa spletena usnjata jermenca, ki so imela na koncu pritrjene koščice ali svinčene kroglice. Že pri prvih udarcih se je razmesarila koža in kri je brizgnila kvišku. Primerilo se je večkrat, da je bičanec svojim trinogom kar v rokah izdihnil. Gotovo pa je bila že po kratkem bičanju njegova življenjska moč strta za vselej. Evzebij popisuje neko tako bičanje več oseb in pravi: Vsi navzoči so strmeli, ko so jih videli, kako so bili deloma do žil razmesarjeni, tako da so bili telesni členki goli in da so se celo čreva videla.[12] Pri Judih je bila sicer postava, da noben hudodelec ni smel prejeti več nego 40 udarcev; takole namreč govori peta knjiga Mozesova: Po pregrehi naj bo umerjeno število bičev, vendar tako, da jih ne bo preko štirideset. (Dent. 25, 2 nsl.) Toda ali mislite, da so pri Kristusu udarce šteli? Saj so bili njegovi mučitelji poganski vojaki, ki se niso brigali za judovske postave, marveč jim je bilo le do tega, da izpolnijo voljo Pilatovo. Pilat pa je

bil ukazal Kristusa bičati zato, da bi njegovo razmesarjeno telo vzbudilo sočutje v množici in jo v njenem sovraštvu do Jezusa potolažilo. Ah, pač so poskrbeli rablji, da je bilo to presveto telo raztepeno dovolj, da bi moral pogled nanj ganiti tudi kamen! Ubogi naš Jezus! Kdo te ne bo pomiloval v tvoji grozni telesni bolečini, ko vihte težaški rablji biče nad teboj, da padajo z vso silo nate udarci, gosti kakor toča ... Ah, kako se rdečé krvave lise, kako otekajo proge, se odpirajo rane in režé vedno bolj na široko, vedno bolj na globoko, kako odstopa meso od kosti, kako pada razcefrano na tla ... Ves je s krvjo oblit naš Jezus, saj teče kri v curkih; ves je odet v škrlat krvavih ran. Zdaj je izpolnjeno, kar je tisoč let naprej gledal kraljevi pevec, ko je dejal: Na hrbtu so mi kovali grešniki, ali, kakor še bolje pove hebrejska beseda: Na hrbtu so mi orali orači, narejali so mi dolge brazde. (Ps. 128, 3.) Resnično, kakor plug razreže in prevrže zemljo, tako so strašni biči krvavo razorali deviško zemljo telesa Kristusovega. In ko so trinogi dokončali svoje delo, je moral Odrešenik kakor mrtev omahniti na tla. O, to je zdaj naš Jezus, on, najlepši izmed človeških otrok (Ps. 44, 3), odsvit veličasti Očetove (Hebr. 1, 3), luč sveta (Jan. 8, 12), zaželeni narodov. (Hag. 2, 8.) Tak je zdaj pred našimi očmi — nima je podobe ne lepote (Iz. 53, 2), od podplatov do temena in nič zdravega na njem, kakor je dejal Izaija, ves je ena sama rana in proga in otekla bula. (Iz. 1, 6.) —

Predragi! Po pravici se zgražamo nad Pilatom, ki je bil ukazal Jezusa tako razbičati, zgražamo nad hlapci in krvniki, ki niso imeli nič usmiljenja z Jezusom. Toda, ali pa ne pomislimo zopet in zopet, da so bili — kakor vsega trpljenja Gospodovega — tudi bičanja krivi naši grehi? Na hrbtu so mi kovali grešniki, smo pravkar slišali reči psalmista v imenu Odrešenikovem. Izaija pa nas zagotavlja še določneje: On je bil ranjen zavoljo naših grehov. (Iz. 53, 5.) In veste, predragi, zaradi katerega greha prav posebno je bilo tako grozno prebičano Kristusovo najnedolžnejše telo? Zaradi tistega, ki v njem človek išče posebne naslade svojemu telesu. Apostol pravi, da bi se ta greh sploh ne smel imenovati med nami. Toda kaj! Moramo ga imenovati, tudi s prižnice ga moramo po imenu poklicati, ko pa tako strahotno gospodari po svetu — med mladino in med starci, med moškim in ženskim rodom, med samskimi in zakonskimi, po velikih mestih, po malih mestih, po trgih, po vaseh, po palačah in lesenih kočah: kakor kuga, ki povsod najde pot; kakor povodenj, ki na vse kraje vdere; kakor v vetru ogenj, ki vse strehe obliže. Ta greh, moji častiti poslušavci, je nečisti greh. To je tisti greh, ki sleče človeka njegovega naravnega dostojanstva in ga velikokrat poniža do živali, kakor so to spoznali že plemenitejši pogani. Filozof Diogen je hodil pri belem dnevu s prižgano lučjo po trgu v Atenah. — Kaj iščeš? so se mu smejali ljudje. — Človeka iščem, je odgovoril. — Ali ne vidiš, da se vse tare ljudi po trgu? — Ne, je dejal modrec, to niso ljudje, marveč živali, zakaj voditi se dajo od živalskih nagonov.[13] ... Ste slišali? To je tisti greh, nečisti greh, ki človeka sleče še bolj vse njegove nadnaravne časti in veličine. Dandanes beremo večkrat, kako tukaj in tamkaj onečaščujejo brezbožniki posvečene cerkve, razdirajo tabernaklje, stresajo po tleh sv. hostije. Podobno bogoskrunstvo naredi v duši, posvečenem templju božjem, nečisti greh ... To je tisti greh, nečisti greh, ki ga Bog tako silno sovraži in tako strahovito kaznuje. Naj govori s srmtjo udarjeni Onan; naj govori 34.000 z mečem in kugo pomorjenih Izraelcev; vode vesoljnega potopa naj govore; ognjeni in žvepleni plameni nad Sodomo in Gomoro naj govore; in ker so ti plameni že davno ugasnili, naj se odpre brezdno pekla in naj govore njegovi ognji, ki ne bodo nikoli ugasnili in ki sežigajo, pa ne sežgo kdo ve koliko duš zavoljo nečistosti! ...

Pa pravijo: Saj ni res, da bi bil to tak greh. Je pač naravna človeška slabost. O, ali tako si upajo govoriti pred tem stebrom, h kateremu je privezan trpeči Kristus, v očigled teh šib in jermenov, ki tako krvavo bijejo po njem, vpričo teh ran, ki kakor široka, krvava usta vpijejo od bolečine? Ali je bil Kristus bičan za nekaj, kar je samo naravna človeška slabost? ... Ne, pravijo drugi, greh je, to vemo. Toda tako silna je žalibog! njegova slast, da se ji ustaviti ni mogoče. — O, ali

tudi tedaj ne, če si pokličete v spomin razbičanega Kristusa? Dobro ga vendar poglejte! Po hrbtu je ves raztepen, po prsih je ves raztepen, rokam in nogam ni bilo prizaneseno, tudi čez obraz je švigal bič; kri v očeh, kri na ustnih, kri v ušesih, po celem životu kri, kri, kri... Ah, in kristjani bi ne mogli ukrotiti svojega telesa, kadar jih priganja, da stopijo tudi oni med trinoge in tepejo z biči po tem raztepenem Kristusu? Oj sramota, sramota!...

*

Moji častiti poslušavci! Obžalujmo zaradi razbičanega Jezusa vse, kar je kdaj nečistega greha omadeževalo naše duše, bodisi v mislih ali željah ali besedah ali celo v dejanju. Kogar še teži nečisto breme, naj gre in naj ga vrže od sebe k nogam spovednikovim, k nogam Jezusovim, ki je poln usmiljenja. Stori naj tako in nikar naj ne odlaša, drugače ne bo mirno njegovo srce. Potem pa trden sklep: Nečistega greha nikoli več — ne v mislih ne v željah ne v besedah, najmanj v dejanju! Varovali se bomo vsega, kar v nečistost napeljuje. Pazili bomo na svoje oči, na svoja ušesa, na vse počutke telesa svojega. Gledali bomo, s kom in kako občujemo, kaj beremo, na kakšne zabave zahajamo, kako svoj čas z molitvijo in delom izpolnjujemo. Varovali se bomo vsake nezmernosti v jedi, v pijači, vsakega razkošja in mehkužja. Pošteno, dostojno, sramežljivo se bomo

oblačili! Zdaj se bližajo, hvala Bogu, zopet pomladni dnevi in za njimi pridejo poletni. Ali bo zopet v vsi odurnosti prihajala na dan tista ženska moda, ki ne gre za tem, kako bi obleka telo pokrila, marveč za tem, kako bi ga razkrila? Gospe, žene, matere — ve vsaj, ki hočete biti krščanske — uprite se vendar že enkrat odločno tej modi! Ne oblačite se po nji ve same in svojim hčeram se ne pustite po nji oblačiti! Vse, kar je prav. Noben pameten človek nima nič proti lahki, hladni, udobni letenski noši. Toda to, kar splošno še velja za dostojno in sramežljivo, to se ne sme žaliti! Ne verjamete, koliko razuzdanega greha se spočne ob tisti vsiljivi goloti, pred katero mora za svojo čistost skrben človek zatiskati oči! Vsega tega greha so krive hčere, ki ne vedo več, kaj je sramežljivost, in krive so ga matere, ki hčeram tega temeljito ne dopovedo. Predvsem matere, zato ker so predvsem matere poklicane vzgajati hčere. Seveda pa od odgovornosti tudi očetje niso izvzeti, saj so očetje glave v družinah, in je treba, da tudi izpregovore in uveljavijo svojo besedo, zlasti tedaj, kadar vidijo, da ne delajo prav ne otroci — ne matere... — Imejmo, predragi! v izkušnjavah zoper sv. čistost vsi pred očmi Jezusa bičanega. Primimo, če navali izkušnjava z veliko silo, ali če je dolgotrajna, primimo za sv. rožni venec in molimo: Ki je za nas bičan bil — Ki je za nas bičan bil... Pri tem živo glejmo pred seboj Odrešenika, k stebru privezanega, s krvjo oblitega

— in videli bomo, če ne bomo zmagali. Kako bo vsake take zmage vesel Jezus! Kako je bodo veseli vsi angeli in svetniki božji! Kako je bomo veseli mi sami že tukaj na zemlji, zlasti pa še nekoč v večnosti! Čujmo, kaj govori Sv. Pismo: O, kako lep je čist rod v svetlobi (svoje čednosti); zakaj njegov spomin je večen, ker je spoznan pri Bogu in pri ljudeh. (Modr. 4, 1.) Blagor čistim v srcu, zakaj ti bodo Boga gledali. (Mt. 5, 8.) Amen.

V.

Jezus obsojen.

Pilat, ki je videl Jezusovo nedolžnost, pa je bil preslab, da bi se naravnost ustavil zahtevi množice, naj bo Kristus križan, je napravil več poizkusov, da bi Jezusa po ovinkih otel iz rok teh, ki so bili sklenili njegovo smrt. Žal, da je vsak teh poizkusov prizadel Odrešeniku le novo dušno in telesno trpljenje. Najprej je poslal Pilat Jezusa k Herodu, ki je bil tudi tiste dni v Jeruzalemu; tako se je hotel sam iznebiti nadležnega procesa. Herod pa je s svojimi vojaki Jezusa zasramoval in ga v zasmehljivi beli obleki odpravil nazaj k Pilatu. Potem je Pilat postavil Jezusa skupaj z razbojnikom Barabom in vprašal Jude, katerega naj jim po starem običaju za velikonoč izpusti; mislil je, da bodo vendarle izbrali Kristusa. A kakšna sramota in kakšno ponižanje za Odrešenika, ko je ljudstvo zahtevalo za razbojnika prostost, zanj pa smrt! Tretji poizkus je bilo bičanje; menda se bo vendar raztepeni Kristus zasmilil razjarjeni množici. Videli smo, kaj je Kristus pri bičanju trpel, a bilo je — zastonj. Pilat ga je ljud-

stvu pokazal razbičanega in še s trnjevo krono na glavi, češ: Ecce homo! Glejte, človek! Glejte, ali je to še človek! — toda veliki duhovniki in služabniki so vpili: Križaj ga! Križaj ga! In ko si je Pilat še prizadeval, da bi ga oprostil, so mu Judje zagrozili: Ako tega oprostiš, nisi cesarjev prijatelj! (Jan. 19, 12.) To je izdalo. Pilat je na te besede pripeljal Jezusa vun in sedel na sodni stol na mestu, ki se imenuje Litostrotos, po hebrejsko pa Gabata. (Jan, 19, 13.) Še je hotel Jude, ki jih je sovražil, zbosti, češ, saj je to vendar vaš kralj. Rekel je Judom: Glejte, vaš kralj! Vašega kralja naj križam? Oni pa so zavpili: Proč! proč! Križaj ga! Nimamo kralja, razen cesarja! (Jan, 19, 15.) Tedaj si je Pilat umil roke, kakor da je nedolžen nad krvjo tega pravičnega, ter je obsodil Jezusa v smrt: Izročil jim ga je, da bi ga križali, pravi evangelist. (Jan, 19, 16.) — To obsodbo, moji častiti poslušavci, bomo danes premišljevali. Poglejmo, kako neskončno krivična je bila, in kaj je Pilata, ki je dolgo kazal nekaj čuta za pravičnost, končno privedlo do nje. —

*

Predragi! Ali ni bila zares obsodba Kristusa v smrt na križu tako krivična kakor še nikdar nobena druga na svetu? Kakšnega zločina pa je bil Jezus kriv, da naj za kazen umrje smrti, ki so jo poznali le pogani, Judje pa ne, in ki je veljala za največji strah, najhujše zasramovanje in naj-

groznejšo bolečino? Treh stvari so ga tožili starejšine pred Pilatom: da hujska ljudstvo, da brani dajati cesarju davek in se proglaša za judovskega kralja Mesija. O, kako neskončno zlobne so bile te obtožbe! Kristus da je šuntal ljudstvo? Kdaj pa, o hudobni sovražniki Gospodovi? Ali takrat, ko je vpričo mnogo ljudstva pri mestnih vratih v Naimu obudil mrtvega mladeniča in ga je dal njegovi materi nazaj ter je vse ljudstvo navdušeno hvalilo Boga? Ali v puščavi, kjer je čudežno nasitil 5000 ljudi in je moral zbežati od njih, ker so ga hoteli postaviti za kralja? Ali takrat, ko je na gori množicam govoril: Blagor ubogim, blagor krotkim, blagor miroljubnim? ... Ali se to pravi ljudstvo hujskati? Povejte eno samo besedo iz njegovih ust, eno samo dejanje njegovo, ki je hujskalo, šuntalo! Pridite k meni vsi, kateri se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil! Vzemite moj jarem nase in učite se od mene, ker sem krotak in iz srca ponižen! (Mt. 11, 28—29.) — Ali so to besede, ki pozivajo na upor? Čudežno nasičevati lačne, ozdravljati mrtvoudne in gluhe in slepe in gobave, obujati mrtve — ali so to dejanja, ki kličejo na vstajo? ... In davek da je Kristus branil dajati cesarju? O brezvestna laž! Ali ni, ko so ga hoteli ujeti, da bi se zarekel glede cesarskega davka, ali ni pokazal na cesarjevo podobo na denarju ter učil: Dajte cesarju, kar je cesarjevega? ... (Lk. 20, 25.) In za kralja se je proglašal? Res da, vi zlobni, hinavski tožniki! Toda,

zakaj niste povedali tudi, da njegovo kraljestvo ni od tega sveta, kakor je to sam poudarjal, da je le duhovno kraljestvo, ki ne ogroža nobenega zemeljskega prestola, ki se razširja in utrjuje samo z duhovnim orožjem, in ki v njem vladajo zatajevanje in krotkost in ljubezen in svoboda otrok božjih? ... — Ne, predragi! Tožniki Kristusovi so lagali, varali, potvarjali, in Pilat sam je videl, da njihove obtožbe ne pomenijo nič. Slišali smo zadnjič, kako je na glas izpovedoval, da je Kristus nedolžen, da ne najde nič smrti vrednega na njem, da ni nič hudega storil. In kaj drugega je hotel izpričati z umivanjem rok, prav preden je obsodil Kristusa? Bila je navada pri Judih, da so, če se je dogodil kak umor, z umivanjem rok zagotavljali, da niso nič krivi zločina. Kadar se najde v deželi truplo ubitega človeka — tako je pisano v 5. knjigi Mozesovi — pa se ne ve, kdo je uboja kriv, naj starejšine tistega mesta pridejo k ubitemu in naj si roke umijejo in naj rečejo: Naše roke niso prelile te krvi, tudi naše oči niso tega videle ... In odvzeto bo zadolženje krvi. (5 Moz. 21, 6—8.) Te judovske šege se je kot sodnik poslužil Pilat in je tako tudi z dejanjem izjavil, kar je zatrjeval z besedo: da je Jezus nedolžen, in da torej on ne mara biti kriv križanja njegovega. Ne mara biti kriv ... Ali pa ni bil v resnici kriv, ko ga je vkljub nedolžnosti obsodil? O kriv, kriv! tako zelo si kriv, Pilat, da ti ne opero rok in duše vse vode Jordana, tudi ne vsi

valovi Rdečega morja; — zakaj nadvse krivična je tvoja obsodba nad Jezusom!

Kaj pa je, predragi! pripravilo Pilata vkljub spoznani in pripoznani nedolžnosti Jezusovi do te strašne obsodbe? Strah pred ljudmi, moji častiti poslušavci, nič drugega nego strah pred ljudmi. Judje so pritiskali, kričali so vsevprek, z vpitjem in kričanjem so hoteli nadomestiti dokaze. Ta strast Judov, zlasti njih prvakov, je vzbudila v Pilatu silno bojazen, in ko so še hlinili svojo vdanost rimski oblasti, ko so mu zagrozili: Če tega izpustiš, nisi cesarjev prijatelj; vsak, kdor se dela kralja, se cesarju upira (Jan. 19, 12) — tedaj je slabič Pilat klonil. V duhu je videl Jude, kako hite v Rim, tožit ga cesarju, da je izpustil upornika, šuntarja. Že mora sam pred cesarja, da se zagovarja zaradi svojega dejanja. Cesar mu je nemilosten, njegova eksistenca je ogrožena ... Dovolj! Pilatu se zazdi, da ne more ravnati drugače, da mora obsoditi Kristusa, čeprav ga je bil štiri-, petkrat proglasil za nedolžnega ...

O, grozna pošast je ta strah pred ljudmi! Pa ne, da bi ga bilo kaj tudi med kristjani —? pa ne, da bi ga bilo kaj tudi med nami? Žalibog, da ga je, mnogo ga je. In prav tam ga je, kjer gre za Kristusa, za vero v njegov nauk, za izpolnjevanje njegovih zapovedi. In kar je čudo prečudno, kar je popolnoma nenaravno: med moškim rodom je več tega strahu nego med ženskim. Premalo, veliko premalo je med možmi in mladeniči pravih

krščanskih junakov; premalo je na svetu zvestih in hrabrih Mehikancev, ki gredo za svojo vero, za službo božjo, za sv. mašo, za sv. zakramente — če treba — tudi v ječo, tudi v mučeniško trpljenje, tudi pod meč in pred puške s ponosnim klicem na ustnih: Naj živi Kristus Kralj!... Toda kaj govorim o ječi, o mučeniškem trpljenju, o smrti! Saj nam nič takega ne preti. Nam groze največkrat le zbadljive besede sovražnikov vere, njihov zasmeh, sramotenje, blatenje. A glej! tudi tega se bojimo, tudi zaradi tega zakrivamo v javnosti svoje versko prepričanje, opuščamo svoje verske dolžnosti, se ne zavzamemo, kjer in kakor bi bilo treba, za resnico, za krščansko krepost, za svoje katoličanstvo. Bojimo se nedolžne udeležbe pri javni procesiji, da ne bi kdo dejal: Glej pobožnjaka; bojimo se sodelovati pri katoliški manifestaciji, da ne bi slišali, da smo nazadnjaki; bojimo se vreči iz hiše slab list, da se ne bi zamerili tukaj in tamkaj; bojimo se hoditi redno, očitno k pridigi, vsako nedeljo k sv. maši, večkrat k spovedi in sv. obhajilu, da se nam ne bi očitalo, da delamo vse to iz koristolovstva, iz hinavščine... In še toliko drugih reči se bojimo, ker se bojimo ljudi. Proti svojemu boljšemu prepričanju grešimo zaradi ljudi in obsojamo nedolžnega Kristusa v smrt — kakor Pilat... O, kako nevreden je tak strah pred ljudmi človeka-kristjana! Kristjan, pravi kristjan, se bolj boji Boga nego ljudi. Kristjan živi in dela po besedah Sv. Pisma: Boj se Boga in

izpolnjuj zapovedi, zakaj to je cel človek. (Prid. 12, 13.) Kdor stoji pred vladarjem, ta se ne ozira predvsem na njegovega služabnika. Vladarju izkazuje čast in spoštovanje, njegovo voljo izpolnjuje, njegove milosti si želi. Tako tudi kristjan. V Boga upira predvsem svoj pogled, Vanj, ki je njegov Gospod, od katerega ima vse. O ljudeh pa ve kristjan, da so le slabe stvari, ki danes stoje, jutri padejo v grob; ve, da je tudi najmogočnejši in najvplivnejši človek pred Bogom le majhen in ničev, in da vsa človeška košatost in veličast izgine kakor dim, kakor meglica na nebu... Sv. Klemen Hofbauer je hotel nekoč imenitnemu gospodu, ki si je mnogo domišljal, povedati, kaj je človek. Pripognil se je do zemlje in zagrabil pest prsti. Glej! je dejal, to je človek — prah zemlje. In peščice prahu bi se bal kristjan bolj nego Boga neskončnega? O, kdo si ti, kliče Izaija, da se bojiš umrljivega človeka, človeških otrok, ki kakor trava uvenejo, Gospoda, svojega Stvarnika, pa si pozabil, ki je razpel nebo in utrdil zemljo? (Iz. 51, 12 nsl.) Nevreden je strah pred ljudmi kristjana, ki je pri sv. krstu in sv. birmi razvil zastavo Kristusovo. Kako se bojujejo junaki za zastave zemeljskih kraljev! Rajši življenje nego zastavo iz rok! In zgodilo se je že, da je vojak, ko je videl, da ne reši zastave, taisto ovil okrog svojega telesa, da umrje v nji... Zakaj bi kristjan ne branil tako zastave Kristusove? Ali je kateri kralj večji in boljši in ljubeznivejši nego Kristus?

Ali katera zastava vihra tako častno in po vsem svetu kakor njegova? Ali je kje obljubljeno večje plačilo za zmago kot pod zastavo Kristusovo? ...

Res je, predragi! da se hudobneži dobrim posmehujejo. Naj se le posmehujejo zdaj! Videli bomo, kje bo smeh nazadnje. Če je bil kdo zasmehovan in zasramovan od ljudi zavoljo svoje kreposti in bogaboječnosti, je bil to Noe. Živeč sredi med popačenim, nevernim in razuzdanim rodom, mislite si, pravi sv. Janez Krizostom, če ni bil v svoji pravovernosti in pravičnosti predmet vsakovrstnega preziranja in zaničevanja. Najhujše pa se mu je moralo goditi, ko je postalo Bogu zavoljo hudobije na zemlji žal, da je človeka ustvaril, in je sklenil pokončati svet z vesoljnim potopom. Tedaj je namreč Bog zapovedal Noetu stesati ladjo, da reši v nji sebe in svojo družino in svojo živino. Ah, kako so se pač posmehovali razuzdanci Noetu, ko je, pokoren božjemu povelju, delal ladjo dolga leta! — Ali se ti je zbledlo, starec? so ga pač zaničljivo povpraševali. Kaj to delaš? kakšna norost je to? Povodenj, ah, seveda — kakšna povodenj? Tebi se je sanjalo. Slab prerok si ... In kaj vse so morali početi, ko je Noe šel v ladjo, kakor je bil Bog zapovedal, on, in ž njim njegovi sinovi, njegova žena, in žene njegovih sinov, in čistih in nečistih živali in ptic in vsega, kar se giblje po zemlji, po dvojno. (1 Moz. 7, 7 nsl.) Kako so se norčevali, krohotali, kakšne razuzdane dovtipe so govorili! ... Toda počakajte malo!

počakajte malo! Kako pa je bilo potem, ko so se čez sedem dni odprle zatvornice neba, in so udarile plohe, in so vzkipeli studenci in vzbesneli potoki, in zabučale reke, in je lilo, lilo, lilo, in zemlja ni mogla več požirati voda, in so vode rastle, zalile vse doline, in so vstajale do vseh človeških bivališč, do dreves, do holmov, do gora, in slednjič pokrile vse, vse? ... Takrat, predragi, je samo ladja Noetova plavala mirno in veličastno nad vodami, in rešeni so bili samo ti, ki so bili v ladji, bogaboječi Noe in njegovi, vse drugo je bilo pokončano, od človeka do živali, vse ... Taka je sodba božja nad zasmehovavci pravičnikov.[14] —

*

Predragi v Gospodu! Sodba božja, drugače pravična nego Pilatova, mora biti izrečena nad vsemi ljudmi. Pilat, plašljivi bojazljivec in krivični sodnik, jo je že slišal, mi vsi jo še bomo. Zakaj ljudem je odločeno enkrat umreti in potem je sodba. (Hebr. 9, 27.) Kakor gotova je smrt, tako gotova je sodba. In ostra je in za vekomaj veljavna. O prijatelji! mislimo na to! Ne obsojajmo zdaj Kristusa v smrt z grehom, zakaj kmalu bo Kristus sodil nas. Bodimo zvesti, ponosni, neustrašeni kristjani pri vseh svojih delih, pri vsakem koraku svojega življenja! Niti najmanj se ne zmenimo za zasmeh, porogo, sramotenje hudobnih, da bi ne delali dobro, da bi ne živeli prav! Čujmo,

kaj govori Kristus: Vsakega, kdor bo mene priznal pred ljudmi, bom tudi jaz priznal pred svojim Očetom, ki je v nebesih; kdor pa bo mene zatajil pred ljudmi, njega bom tudi jaz zatajil pred svojim Očetom, ki je v nebesih. (Mt. 10, 32—33.) Kaj nam hoče strah pred ljudmi, da bi grešili in kakor Pilat obsojali Kristusa? Strah pred ljudmi ni nič, strah božji je vse. Blagor možu, ki se Gospoda boji! (Ps. 111, 1.) Ne bojte se takih, ki umore telo, duše pa ne morejo umoriti; bojte se marveč tistega, ki more dušo in telo pogubiti v pekel. (Mt. 32, 28.) Amen.

VI.

Jezus s križem obložen.

Pilat je izročil Jezusa njegovim tožnikom, da ga križajo. Nemudoma so se le-ti podali na delo. Sicer naj bi — vsaj ob času cesarja Tiberija —, če je senat koga obsodil na smrt, preteklo do izvršitve obsodbe deset dni; če ga je obsodil cesar, pa celo trideset dni. Toda te določbe v Rimu samem niso upoštevali, kajli zunaj, v pokrajinah, kjer so obsodbe izvrševali karmoč hitro. Vendar so po navadi čakali z izvršitvijo vsaj en dan, in le redko se je dogodilo, da so koga umorili taistega dne, ko je bil obsojen.[15] Pri Kristusu niso bili voljni čakati prav nič. Velikonočni praznik je bil pred durmi, in na praznik ga niso hoteli usmrtiti, da ne bi morda nastal hrup med ljudstvom (Mt. 26, 5), ki ga je bilo privrelo vse polno v Jeruzalem. Mudilo se jim je gotovo tudi zato, da bi se morda Pilat ne skesal in že izrečene sodbe ne preklical. V vsi naglici so torej naredili za Jezusa križ, če ga niso bili pripravili že med obravnavo. Oskrbeli so — kakor je bilo običajno — tudi leseno deščico, prepleskano z mavcem, na kateri je bila napisana

krivda obsojenčeva in ki so jo potem nesli pred njim na morišče. Pilat je dal za Jezusa napisati v latinskem, grškem in hebrejskem jeziku: Jezus Nazareški, kralj Judov. Ali je hotel s tem napisom Jude nalašč dražiti, ne moremo reči. Zadovoljni ž njim niso bili, češ, da bi moralo biti zapisano, da je Kristus rekel: Judovski kralj sem. Toda Pilat je ostal pri svojem: Kar sem pisal, sem pisal. (Jan. 19, 22.) Potem so pripravili Jezusa za njegov križev pot. Ko so ga bili zasmehovali, ovenčanega s trnjevo krono in oblečenega v škrlatasto cunjo, so mu slekli škrlat in ga oblekli v njegovo lastno obleko. Tako naj bi ga vse ljudstvo lažje spoznalo in ga tembolj gotovo zasramovalo po poti. Nato so mu naložili na rame križ, in na znamenje trobente se je začel pomikati izprevod vojakov in hlapcev in ljudstva izpred palače Pilatove proti gori smrti, proti Kalvariji. Jezus je šel v izprevodu sredi med dvema razbojnikoma, ki sta morala biti umorjena obenem ž njim, in je nesel križ. Nesoč sam sebi križ, je šel vun, na kraj, ki se imenuje Kalvarija, po hebrejsko Golgota, pove kratko evangelist. (Jan. 19, 17.) — Predragi! Zamislimo se sočutno v tega svetega Odrešenika s križem na rami. Preudarimo, kaj je Jezus trpel, ko je nesel križ, in učimo se od njega, kako moramo tudi mi nositi vsak svoj križ. —

*

Predragi v Gospodu! Nepopisno je, kaj je Jezus trpel na telesu in na duši, ko je nesel na Kalvarijo križ. Križ je bil velik in težak. Evangelij pripoveduje, da je moral vojščak, ko je Kristus zaklical na križu: Žejen sem! natákniti gobo, s kisom namočeno, na trs, da mu jo je podal k ustom — ni je mogel podati z rokami. Potemtakem je bilo daljše, navpično bruno križa, če pomislimo, da ga je moralo iti precej tudi v zemljo, vsaj štiri do pet metrov dolgo. In da so mogle biti na križ pribite roke raztegnjene, je moralo imeti krajše, počezno bruno približno dva metra. In če vzamemo, da sta bili bruni vsaj po 20 cm široki in debeli,[16] potem vemo, kakšno težo je nesel do smrti izmučeni Kristus. O, kako ga je trla ta teža, kako je upogibala k tlom njegovo presveto telo! Kako so ga žgale od bičanja razmesarjene rame, ko so se rane na njih pod bremenom križa pri vsakem koraku po neravni, brežuljkasti poti čim bolj na široko odpirale, čim bolj globoko zajedale! Kdo ve, kolikokrat je sirovo bruno zadelo ob glavo, s trnjevo krono ovenčano, da se je izza trnjevih bodic zmerom iznova pocejala kri in tekla Zveličarju na čelo, na senci, na tilnik, na obraz ... O ubogi Odrešenik! Kako je omahoval pod težo križa in bolečino telesno! Kako je ponavljaje padel, in križ je padel nanj, da je bil pod mučilnim lesom zares kakor črv, pomandran v zemljo ... Toda tudi pri padcu se ni smel oddahniti. Niti minute počitka mu niso privoščili kruti rablji. S sirovo silo

so ga vsakokrat zopet potegnili pokoncu in ga z biči in palicami, suváje in pretepáje gnali naprej... O trpljenje! o bolečina! — Toda še večje nego telesno je bilo dušno trpljenje Jezusovo na križevem potu. Kakšna bolest sramote je razdevala njegovo presveto Srce! Vselej, kadar kakega hudodelca peljejo na križ — je zapisal Kvintilijan — izberó najbolj obljudene ceste, zato da množice (prizor) vidijo in so prevzete od strahu.[17] Mislite si, če niso peljali Jezusa po takih, najbolj obljudenih ulicah! O, kako je vse ljudstvo z zaničevanjem in sramotenjem gledalo nanj! Kako so bili zdaj vsi dodobra prepričani, da je zares hudodelec, šuntar, upornik! Saj je moral hoditi s križem v sredi med dvema razbojnikoma, kakor največji izmed njih... Ah!... In nobenega sočutja, nobenega usmiljenja pri toliki sramoti —. Kako je moralo to peči trpečega Odrešenika! Sicer so njegovi sovražniki ujeli po poti nekega Simona iz Cirene in ga prisilili, da je onemoglemu pomagal nesti križ. Toda tega niso storili iz usmiljenja, marveč iz krutosti. Bali so se namreč, da bi jim Jezus po poti ne umrl in bi ga potem ne mogli križati. Par plemenitih žena je jokalo in vzdihovalo za Jezusa v tem strašnem izprevodu — to je bilo vse. Pač, še eno preblago bitje je videl Gospod na tej svoji bridki poti — preljubljeno Mater svojo. Toda pogled nánjo, v morje solzá in bridkosti potopljeno, je le še bolj trgal njegovo do smrti razboljeno srce... O vsega pomilovanja vredni naš Zveličar! —

In vendar, predragi! ali ni ta Jezus, s križem obloženi, neizmerna tolažba nam vsem, ki tudi hodimo vsak svoj križev pot po zemlji? Resnično, vsak svoj križev pot —; saj kdo ni preizkušan od križa in trpljenja, brž ko se zave, ali še preden se dobro zave? Človek, rojen od žene, malo časa živi in je z mnogimi nadlogami obdan, pravi Job (14, 1) in pritrjuje mu Ekleziastik: Veliko težav je vsem ljudem prisojenih in težak jarem leži nad Adamovimi otroki — od njega, ki sedi na častitljivem sedežu, do tega, ki je v prah in pepel ponižan, od njega, ki je oblečen v višnjevo oblačilo in nosi krono, do tega, ki je odet s hodničnim platnom. (Sir. 40, 1, 3—4.) Raznovrstni so križi, ki nam glojejo rame. Tukaj hodi po hiši lakota z bledim obrazom in suhimi rokami, tamkaj zvija človeka bolezen na trdem ležišču. Nekje joka žena nad možem, v sirovih druščinah izgubljenim; drugje toguje mož nad ženo, pozabivšo prve ljubezni in zvestobe; in očetje in matere žalujejo skupaj nad otroki, ugrabljenimi od vrtincev sveta, kakor se žaluje nad srčno krvjo, zastonj razškropljeno v nerodovitno zemljo. Nesreča nas tepe, laž nas preganja, krivica nas žge. Sami trpimo in trpeti vidimo druge, drage svoje, in trpimo še bolj. A sredi med vsem se izprehaja smrt in trga narazen srca in preklada križe z enih ram na druge... O, ali ni dobro, da je šel pred nami s križem Kristus? Ali nam ni sladko pri srcu, da smo, s križem obloženi, podobni svojemu Gospodu? Ali nas ne

tolaži misel, da je bil njegov križ vse težji, njegov križev pot vse hujši, vse strašnejši od našega? Prav res da, predragi! — in srečni mi, če nosimo vsak svoj križ tako, kakor ga je nosil Kristus! —

Kako je nosil Kristus svoj težki križ? Nosil ga je v duhu pokorščine in z neizmerno potrpežljivostjo. Vedel je, da je volja nebeškega Očeta, naj bo človeštvo odrešeno in spravljeno z Bogom po križu, na križu. Tisti, ki je v raju na lesu zmagal, naj bo na Kalvariji na lesu premagan! Tej volji se je Kristus popolnoma uklonil, kakor je sploh dejal o sebi: Moja jed je, da izvršujem voljo tistega, ki me je poslal, in dovršim njegovo delo. (Jan. 4, 34.) Zato je hrepeneče objel križ s svojimi raztepenimi rokami, da ga s poslednjimi močmi nese na Golgoto in na njem umrje. Ponižal je sam sebe in je bil pokoren do smrti, smrti pa na križu, pravi apostol. (Filip, 2, 8.) In v tej pokorščini do volje Očetove je nesel Kristus na morišče svoj križ z neizmerno potrpežljivostjo. Ah, če je naš Odrešenik čudovit v vseh skrivnostih svojega življenja, če je čudovit kot dete v jaslih, kot deček v templju, kot učenik med ljudstvom, kot čudodelec, obujevavec mrtvih —, je pa nadvse čudovit kot mož bolečin pod težkim križem. Nobena beseda tožbe in pritožbe ne pride iz njegovih ust, na njegovem krvavem obrazu ni sence nejevolje, mir sije na njem in v njegovih očeh krotkost in ljubezen. Kakor ovca je peljan v zaklanje — tako ga je v duhu gledal na križevem potu Izaija — in kakor jagnje,

ki molči pred njim, kateri ga striže, in ne odpre svojih ust. (Iz. 53, 7.) —

Predragi! Kristus vam je zapustil zgled, da hodite po njegovih stopinjah, nas opominja sveti Peter. (1 Pet. 2, 21.) Res, za Kristusom moramo hoditi vsak s svojim križem na rami. Pokorni kakor on, potrpežljivi kakor on. Bog je naložil križ, moramo vsekdar reči, Bog ga je poslal, Bog pripustil — in v duhu pokorščine do Boga nikar ne mrmrajmo, se ne pritožujmo, ne obupujmo, marveč vdano nosimo! Kako nesrečni so tisti kristjani, ki mislijo, da jim s težkim križem ni več hoditi po zemlji; ki sami nasilno vržejo od sebe življenje zato, da bi odvrgli križ! To so ljudje ne samo brez vsakega krščanskega in sploh moškega poguma, marveč tudi brez žive vere so. Gledajo v zemljo in vidijo samo grob, a nič posmrtnosti za grobom; gledajo v nebo in vidijo samo oblake, a nič Boga nad njimi. Toda nad oblaki kraljuje Bog, in ta Bog ve, zakaj nam pošilja trpljenje. Ali vemo, vsaj nekoliko, tudi mi? Vemo. Po križu in trpljenju se grešniki pokorimo in zopet vračamo k Bogu, katerega v sreči, v jasnih in solnčnih dneh tako radi zapuščamo, pozabljamo. Poglejte izgubljenega sina! Kdaj je bilo, da je pozabil svojega očeta? Takrat, ko je kipelo zdravje, ko se je smejalo obilje, ko so veselo žvenketale čaše, ko so pele cimbale in harfe, ko so ga ljubili prijatelji, s katerimi je zapravljal svojo lepo dediščino ... A prišlo je drugače. Skopnelo je premoženje, utihnile so veselice,

razkropili so se prijatelji, oglasila se je lakota, zmanjkalo je najpotrebnejšega — razcapan, osramočen, ponižan je sedel sin bogatega posestnika pri čredi umazanih živali, upognjen od bridkosti, ves strt od srčne bolečine... In tedaj, ah, tedaj je bilo, da je zopet stopil predenj obraz blagega in dobrega očeta njegovega, ki ga je bil sramotno zapustil. Tedaj je bilo, da je spoznal krivico, s katero se je bil omadeževal. Tedaj je oko zajokalo v spokornih solzah in srce sinovo spet zahrepenelo po ljubezni očetovi: Vstal bom in (nazaj) pojdem k svojemu očetu! (Lk. 15, 18.) — Podobno je z nami grešniki. Dokler sije sreča, ljubimo svet in strast in greh — kaj nam je Oče, kaj nam je Bog naš! Križ mora pritisniti na rame, trpljenje mora priti. Zdravje se mora skrhati, kruha mora zmanjkati, skrbi morajo navaliti na hišo, smrt mora potrkati na vrata... Potlej se razum spet osvesti, srce spet predrami, roke spet sklenejo: Oče naš! kateri si v nebesih... Odpusti nam naše dolge!... Reši nas hudega!... O blaženi križ, blaženo trpljenje, ki nas grešnike vodi nazaj k Bogu! — A če nismo grešniki (kdo izmed nas ni?), če nismo kakor izgubljeni sin, ali nam Bog ne pošilja križa in nadlog zato, da to ne postanemo?... Zato, da nam kaže, kako minljivo in ničevo je vse zemeljsko, in nas tembolj priklepa nase, Neminljivega, v katerem je edina in večna sreča naša? — In bodisi, da smo sveti in popolni (kdo izmed nas je tak?), ali nas noče Bog s križem in trpljenjem narediti

še svetejše, še popolnejše? Ali ni obiskaval z največjimi križi prav največje svetnike svoje? Zakaj? Zato, da jih je kakor zlato v ognju topil, čistil, prelival, oblikoval v dovršene umotvore za krasoto nebeške hiše svoje...

*

Predragi! Ozrimo se še enkrat na izprevod, ki gre izpred hiše Pilatove proti Kalvariji. Do smrti izmučeni Jezus, obdan od svojih sovražnikov, nese križ, pokoren nebeškemu Očetu, v neizrečeni vdanosti in potrpežljivosti. Potem si pa predstavimo v duhu še drug izprevod, ki se pomika od tistih dob po svetu skozi vsa stoletja. Za Kristusom nesejo po njegovem zgledu pokorno in potrpežljivo vsak svoj križ stotisoči in milijoni njegovih prijateljev. Ta procesija gre v nebesa. Za Kristusom križanim in poveličanim so s križem na rami že dospeli do cilja njegovi apostoli, mučenci, nešteti spoznavavci in svetniki njegovi in nepregledna množica bogovdanih kristjanov, ljudi, kakršni smo mi, vseh starosti, obeh spolov, vseh narodov, vseh jezikov. O blagor jim! Skozi široko odprta vrata jih je sprejel nebeški Jeruzalem, in tam so za večno odložili križ z ožuljenih ram. — Prijatelji dragi! Uvrstimo se tudi mi v ta izprevod! Pokorno in potrpežljivo nosimo za Kristusom vse težave in nadloge življenja! Trd je pot križa — vsi vemo. Toda, če križ nosimo s Kristusom, ga njemu darujemo, njemu posveču-

jemo, pada že tu na zemlji od njegovega križa na naš križ velika zarja tolažbe in upanja. Že zdaj preveva našo bolečino dih iz paradiža. Tam na koncu križevega pota pa nas bo objela večna luč in ž njo večni mir in večna radost. Zakaj, kdor gre za menoj, govori Kristus, ne bo hodil v temi, marveč bo imel luč življenja. (Jan. 8, 12.)[18] Amen.

VII.

Jezus križan.

Pridite, pojdimo gor h Gospodovemu hribu (Iz. 2, 3), na goro njegovih poslednjih muk, na Kalvarijo smrti njegove! Žalostni izprevod z obsojenim Jezusom je že dospel tja gor. Zdaj se izvrši smrtna obsodba. Jezusu dajo piti vina, namešanega z miro in žolčem. Namen take pijače, ki so jo pri Judih pripravljale obsojencem gosposke žene iz Jeruzalema, je bil, omotiti siromake, da ne bi tolikanj čutili smrtnih bolečin. Jezus ponudeno pijačo pokusi, pa noče piti: trpeti hoče bolečine križa, umreti hoče pri popolni zavesti. Potem Jezusa slečejo; sirovo mu potegnejo oblačilo s telesa, da se nanovo odpro vse grozne rane. Tako ga pribijejo na križ. Neizrekljive so na križu njegove bolečine. Žeblji so zabiti skozi roke in noge tam, kjer se stikajo najobčutljivejši deli živcev. Rane na zraku otekajo in se prisajajo. Prisad se širi po celem telesu. Kri, kar je še je, ne more redno po žilah, zato vre tembolj proti glavi in povzroča tam strašno bolest. Srce je stiskano, stiskane prsi. Na solncu se pritakne še mrzlica, ki je navadno zdru-

žena z velikimi ranami.[19] K telesnim bolečinam pristopijo dušne: vse one z Oljske gore, vse izpred sodnikov, vse s celega križevega pota — in še nove, ko je Kristus tudi na križu zasmehovan in zasramovan od spodaj vrveče množice. Tako visi Gospod na križu tri ure. V smrtni bridkosti govori sedem poslednjih besed, in pri sedmi: Oče, v tvoje roke izročim svojo dušo! — nagne glavo in umrje. Zdaj je dovršena velika žaloigra. Sin božji je mrtev na križu. O prizor, ki ga večjega še ni videl svet! O prizor, ki po pravici žaluje ob njem zemlja in ga objokujejo nebesa! Kaj govori ta prizor nam, predragi, kaj nam vse govori? Poslušajmo, premišljujmo, stoječ v duhu na Golgoti pod križem z mrtvim Odrešenikom! —

*

Prva stvar, ki nam jo prizor križa z mrtvim Odrešenikom jasno razodeva — tako jasno, kakor bi jo pisal plameneč prst z velikimi črkami od vzhoda do zahoda — je strašna hudobija greha. Čista verska resnica je, predragi! da je Kristus trpel in umrl za naš greh. Kristus je sprava za naše grehe, govori določno sv. Janez (I. Jan. 2, 2), in sv. Pavel pravi v pismu do Rimljanov, da je Kristusa Jezusa Bog odločil v spravno daritev po veri v njegovo kri, da je pokazal svojo pravico. (Rim. 3, 25.) Da je pokazal svojo pravico ... Kaj, ali ni mogel božji pravici zadostiti nihče drugi

nego Sin božji? Ne, nihče drugi! Nobeno drugo bitje ni moglo zadostno poplačati pred Bogom dolga, ki ga je bil naredil človek z grehom. Če bi vsi ljudje vseh tisočletij prelili svojo kri, če bi se mogli vsi angeli uničiti pred Bogom v spravni dar, bi ne mogli dati Bogu popolnega zadoščenja za greh. Neskončnega razžaljenja nobeno zadoščenje končnih stvari odtehtati ne more. Božja neskončna pravica je terjala enakovrednega zadoščenja od Sina božjega neskončnega, v človeškem mesu zadoščujočega. Nepokorščina Adamova ob drevesu v raju je morala biti odplačana s pokorščino Kristusovo na drevesu križa; napuh prvega človeka s ponižanjem Boga-človeka; grešna slast prvega z zadostilno bolečino drugega Adama ... O, kdo razumi brezdanjo strahoto greha! Saj je bila pisana sodba grehu tudi s tistimi bliski, s katerimi je Bog strmoglavil iz nebes nepokorne angele; pisana je bila tudi s tistim mečem, ki je ž njim kerub po božjem ukazu pognal prva človeka iz sladkega paradiža; pisana je bila z vodami vesoljnega potopa in s plameni Sodome in Gomore; — toda vse drugače še je pisana sodba grehu s križem, na katerem visi mrtvi Kristus. Sam Sin božji je moral biti na križ pribit za greh, sam Bog učlovečeni je moral na križu umreti za greh ... O, kaj je greh, kristjani moji, kaj je greh! Kako moremo mi še služiti grehu? Pobožni možje bolj globoko premišljujejo besede sv. Pavla na onem mestu do Rimljanov, ki sem ga

pravkar omenil. Celo dotično mesto se glasi: Kristusa Jezusa je Bog odločil v spravno daritev po veri v njegovo kri, da je pokazal svojo pravico zavoljo odpuščanja poprejšnjih grehov. (Rim. 3, 25.) Zakaj, povprašujejo pobožni premišljevavci Svetega Pisma, zakaj je dejal apostol samo: ... zavoljo odpuščanja poprejšnjih grehov? Ali se je mar Kristus daroval samo za grehe, storjene poprej, t. j. pred njegovo smrtjo? Ali ni bila daritev Kristusova zadosti velika, da odtehta vesoljno hudobijo človeško pred in po Kristusu — tudi če bi bilo ljudi brez števila na svetu in če bi bil svet večen? O gotovo da! Zakaj torej ni dejal apostol, da je bil Kristus spravni dar tudi za prihodnje grehe, tudi za vse grehe do konca sveta? Zato, odgovarjajo ti razlagavci, zato, ker je bil apostol tako prevzet od veličine trpljenja in smrti Gospodove na križu, da ni mogel razumeti, kako bi tudi še v prihodnje, po trpljenju in smrti Sina božjega, mogel kdo smrtno grešiti[20] ... In vendar, o preljubi naš apostol, koliko strašnih smrtnih grehov je storil svet tudi še po tej smrti! V vseh stoletjih ... Koliko brez števila se jih stori še vedno! Dan na dan ... Ne le med pogani, neverniki, krivoverci — tudi med nami! Med nami! med nami! Koliko je nevere, koliko skrunitve božjega imena, kletvine, krivih priseg, onečaščenja praznikov, koliko nepokorščine, ubojev, umorov, samomorov, koliko nečistosti, krivice, tatvine, goljufije, sovraštva, maščevanja ... Vseh vrst grehov, gorostasnih grehov, vnebovpijočih grehov — brezkončna, nezračunljiva množina ... O Bog, kaj bo s svetom? kaj bo s človeštvom? kaj bo z nami, če se ne spokorimo, ne izpreobrnemo? —

Kako je mogoče, predragi, da smo tako neusmiljeni in nehvaležni, da tebi nič meni nič žalimo Boga z grehom? O, pomislimo vendar dalje, kako nam je na križu in po križu z mrtvim Kristusom razodeta tudi neizrekljiva veličina Kristusove božje ljubezni. Resnično, zakaj je hotel biti Kristus na križu daritev in sprava za naše grehe? Naj iščem, kakor hočem, nobenega drugega odgovora ne najdem, razen tega, ki ga pove apostol, ko pravi: Ljubil me je in dal samega sebe zame. (Gal. 2, 20.) Oj ta ljubezen Gospodova — na križu! ... Saj nam je pokazal svojo božjo ljubezen tudi že, ko se je v Betlehemu rodil za nas. Večna Beseda je postala meso, majhno dete, ki ni moglo govoriti besede; kralj nebes in zemlje je oblekel naravo hlapčevsko; neskončno bogati Bog je bil položen v siromašne jaslice, poleg nespametne živine, v mrzli zimski noči ... O koliko ponižanje! kolika ljubezen! — In izkazoval nam je Gospod svojo nerazumljivo ljubezen tudi, ko je 33 let za nas živel na zemlji: ko je molil, delal, bil pokoren v skritem Nazaretu, ko je truden hodil od kraja do kraja ter učil, iskal, kar je bilo izgubljenega, delal čudeže in delil dobrote ... O veliki dokazi Jezusove največje ljubezni! Toda tako kakor na križu ni bila razodeta mera ljubezni Kristusove do nas nikjer. Tu glejte,

tu! Vsega se nam je daroval, vse nam je dal: svojo dušo, z bridkostjo nasičeno, svoje telo, v trpljenju poraženo, svojo čast, v zemljo poteptano, svoje življenje, do konca nam posvečeno, svojo kri, do zadnjih kapelj za nas prelito ... Quid tibi debui ultra facere? Moje ljudstvo, kaj bi ti bil moral še več storiti in ti nisem storil? ... Nič več ne, o Gospod! Vse si storil! Svojo glavo si nagnil, recimo s sv. Avguštinom, na bi nas poljubil; svoje roke si razprostrl, da bi nas objel; svoje srce si odprl, da bi nas vánje sprejel ... Ne vojaki, marveč velika ljubezen do nas te je pribila na križ! Večje ljubezni nima nihče, kakor je ta, da kdo dá svoje življenje za svoje prijatelje. (Jan. 15, 13.) Za svoje prijatelje, predragi! Mi pa smo bili sovražniki božji in Kristusovi, in vendar je Gospod resnično za nas umrl. Ko smo še grešniki bili, je Kristus za nas umrl, pravi apostol. (Rim. 5, 8—9.) O nepopisne ljubezni križanega Boga![21] Sv. Dominik je vselej jokal, kadar je premišljeval sv. križ z mrtvim Jezusom. To je moje dolžno pismo, je dejal, na njem je zapisano, koliko sem zapravil in koliko sem prejel. Kar sem z grehom zapravil, še nisem nazaj pridobil s pokoro; kar sem od ljubezni božje prejel, še nisem z zahvalo povrnil. — Predragi! Ali ne bi morali veliko bolj jokati mi, če premišljujemo svoje grehe ter ljubezen Gospodovo, razodeto nad nami na križu? —

A premislimo še tretje, kar nam govori prizor križa z mrtvim Jezusom: kako veliko namreč je

odrešenje, ki nam je došlo od tega križa. — Kristus nas je s svojim trpljenjem in smrtjo spravil z Bogom. Kaj se to pravi? To se pravi, da nismo več sovražniki božji, kar smo po grehu bili. Pravi se, da je greh pozabljen; da je Oče spet v prijateljstvu objel izgubljene otroke, jim vrnil obleko milosti, da otroci spet lahko z zaupanjem kličejo: Abba! oče! Pravi se, da ni za nas več pekla in večne smrti — če le sami to hočemo —, pač pa nebesa in blažena neumrjočnost — samo če hočemo ... Glejte križ! Zasajen v zemljo, kaže s spodnjim koncem svojega debla proti peklu: Premagan je pekel in smrt ... In z zgornjim koncem kaže proti nebesom: In raj nebeški je odprt ... In konca povprečnega lesa kažeta na levo in desno v daljavo po vsem svetu: Celemu svetu, vesoljnemu človeštvu je došlo zveličanje po križu ... Zveličanje in vsi pomočki k zveličanju —. Oblagodaril nas je Bog z vsem duhovnim blagodarom, z nebeškimi darovi v Kristusu ..., v katerem imamo odrešenje po njegovi krvi, odpuščanje grehov po bogastvu njegove milosti, katera nam je bila obilno podeljena — pravi apostol. (Ef. 1, 3—7.) O seveda! Glejte na križu Kristusa! Kakor je bronasta kača, ki jo je bil povišal v puščavi Mozes, ozdravila od strupenega pika vsakogar, ki se je zaupno ozrl vanjo: tako bo tudi rešen vsak, ki z živo vero, trdnim zaupanjem, z ljubeznijo in hrepenenjem upira svoj pogled v Kristusa, na križ razpetega. Na križu visi mrtvi Kristus. Zato teko

izpod križa vode milosti, teko obilno in se razlivajo v duše. Tam, v krvavi daritvi na križu, ima svoj izvor nekrvava daritev sv. maše, ki žene reke božjega usmiljenja po vsem svetu. Tam, pod križem, izvirajo sedmeri studenci — sv. zakramenti, ki napajajo žejne duše naše v puščavi življenja. Od tam je krst, ki nas prerodi in prvič zaznamuje s sv. križem; od tam sv. birma, ki deli polnoletnost v božji rasti; od tam sv. pokora, ki nas zmerom iznova umiva v krvi Jagnjetovi; od tam sv. Rešnje Telo, hrana močnih in vino, iz katerega poganjajo device (Zah. 9, 17); od tam sv. poslednje olje, moč in tolažba, ko se nagiblje dan; od tam sv. zakon, ki posvečuje korenine človeštva; od tam mašniško posvečevanje, po katerem se zmerom od kraja razlivajo po svetu vode, žuboreče v večno življenje... Glejte pomočkov zveličanja, glejte veliko odrešenje! Vse ima svoj izvor, svojo moč, svoj večni blagoslov v križu z mrtvim Kristusom. Tam je bila iz strani Odrešenikove dovršena nezmotljiva Cerkev — kakor Eva iz strani prvega Adama. Tam nas je vse v svoje varstvo sprejela druga Eva, Mati Kristusova in naša mati. Od križa z mrtvim Kristusom imajo vrednost naše molitve, ceno naša dobra dela, zasluženje naše solze in bolečine na zemlji. Vse od križa z mrtvim Kristusom, vse od križa z mrtvim Kristusom...

*

Predragi v Gospodu! Zahvalimo križanega Jezusa za to veliko odrešenje! O, molimo te, Kristus, in te hvalimo, ker si s svojim sv. križem svet odrešil, ga tako obilno, tako bogato odrešil! Potem pa ponovimo, preden danes v duhu zapustimo Kalvarijo, še enkrat vse dobre sklepe iz teh postnih premišljevanj! Pomislimo zopet in zopet, kakšno zlo je greh, ki je moral Kristus zanj trpeti in umreti, in ponovno skesani recimo: Zdaj je dovolj! Greha nič več! Nočemo biti med tistimi, ki jih je Gospod na Oljski gori videl pogubljene vkljub svojemu trpljenju in je bil do smrti žalosten zaradi njih. Zato ne bomo nikoli več podobni Judu Iškarijotu, da bi z grehom izdajali Kristusa. Bežali bomo zlasti pred nečistim grehom, ki ga je toliko na svetu, ki nas vsepovsod zapeljuje in ki je bil Kristus tako strašno razbičan zaradi njega. Varovali se bomo že vsake priložnosti v smrtni greh, da ne bomo v svoji slabosti padali, kakor je v grešni priložnosti padel sam prvak apostolov, Peter. Noben strah pred ljudmi nas ne bo pripravil tako daleč, da bi z grehom obsojali nedolžnega Jezusa v smrt — kakor Pilat. O ne! Ne žaliti, ljubiti moramo Jezusa križanega, ki je nas poprej tako neskončno ljubil! Ako kdo ne ljubi Gospoda našega Jezusa Kristusa, bodi prekletstvu izdan! kliče apostol. (1 Kor. 16, 22.) Zato bomo iz ljubezni do Kristusa zatajevali svoje strasti in huda nagnjenja. Iz ljubezni do njega bomo tudi radi prenašali vse križe in nadloge življenja, kakor je On v strašnih

bolečinah nesel križ za nas na Golgoto. Tega križa pa, na katerem je Gospod za nas umrl, se bomo oklenili z obema rokama, zanj se bomo držali, nanj naslanjali vse dni življenja svojega. O sveti križ, dajaj nam luči, dajaj moči, kaži nam pravo pot, pripelji nas v zveličanje! Naj se tudi pol sveta obrne stran od tebe — k neveri, k praznim omamam te zemlje, mi bomo klicali slejkoprej: Pozdravljen, križ Gospodov, ti naše edino upanje! Mi verujemo, da se boš nekoč prikazalo na nebu, o božje znamenje — tedaj, ko bo Kristus, za nas križani, prišel sodit vse ljudi. Na tisti veliki, poslednji dan se pripravljamo zdaj, dokler je čas. O sveti križ! v tvoji senci hočemo živeti in umreti, v tvoji senci želimo počivati v grobu in enkrat častitljivo vstati. Amen.

---

bolečinah nesel križ za nas na Golgoto. Tega križa pa, na katerem je Gospod za nas umrl, se bomo oklenili z obema rokama, zanj se bomo držali, nanj naslanjali vse dni življenja svojega. O sveti križ, dajaj nam luči, dajaj moči, kaži nam pravo pot, pripelji nas v zveličanje! Naj se tudi pol sveta obrne stran od tebe — k neveri, k praznim omamam te zemlje, mi bomo klicali slejkoprej: Pozdravljen, križ Gospodov, ti naše edino upanje! Mi verujemo, da se boš nekoč prikazalo na nebu, o božje znamenje — tedaj, ko bo Kristus, za nas križani, prišel sodit vse ljudi. Na tisti veliki, poslednji dan se pripravljamo zdaj, dokler je čas. O sveti križ! v tvoji senci hočemo živeti in umreti, v tvoji senci želimo počivati v grobu in enkrat častitljivo vstati. Amen.

Opombe.

(Literatura.)

[1] Prim. Paul Stiegele, Fastenpredigten. Herausgegeben von Msgr. B. Rieg. Rottenburg a. N. 1912. W. Bader. Str. 326 nsl. in 331 nsl.

[2] Prim. Jak. Grönings, S. J., Die Leidensgeschichte unseres Herrn Jesu Christi. 4. Aufl. Freiburg i. Br. 1907. Herder. Str. 8—10.

[3] De Spir. S., l. 1., c. 18. Prim. Grönings, o. c., str. 40.

[4] Prim. Stiegele, o. c., str. 68, in prej str. 65.

[5] Prim. Stiegele, o. c., str. 70 nsl.

[6] Prim. Trpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa po štirih evangelistih. Dr. Jož. Lesar, Berila in evangeliji. V Ljubljani 1912. Katol. bukvarna. Str. 354.

[7] Prim. Grönings, o. c., str. 83.

[8] Prim. Stiegele, o. c., str. 77.

[9] Prim. Mac Carthy, Predigten. Aus dem Französischen. I. Bd. Weissenburg a. S. 1840. C. Fr. Meyer's Verlagsexpedition. Str. 485—486.

[10] Prim. Dr. Jan. Ev. Krek, Zgodbe Sv. Pisma. II. del. Celovec 1903. Družba sv. Mohorja. Str. 545.

[11] Krek, o. c., str. 576.

[12] Krek, l. c.

[13] Prim. D. Mark, Exhorten. II. Bd. 2. Aufl. Brixen 1877. Weger's Buchhandlung. Str. 166.

[14] Prim. P. Segneri, Il Quaresimale. Torino. Giac. Marietti. Pr. VIII. n. 5.

[15] Prim. Grönings, o. c., str. 182.

[16] Prim. Začetek in Konec. Petnajst govorov o Življenju našega življenja. V Ljubljani 1922. Prodajalna KTD. H. Ničmanova. Str. 71.

[17] Gl. Grönings, o. c., str. 186.

[18] Prim. Stiegele, o. c., str. 21.

[19] Prim. Krek, Zgodbe. II., str. 590—591.

[20] Prim. Segneri, Quares., Pr. XXXV. n. 16. — Prim. tudi Allioli-Wolf na tem mestu, pod črto 18.

[21] Gl. Božji dnevi. Šestintrideset govorov za življenje s Cerkvijo. V Ljubljani 1926. Prodajalna K. T. D. Ničman. Str. 151—152.

V isti založbi je izšlo istega avtorja:

Brez vere. Devet govorov o neveri. 1921.
Za resnico. Osemnajst obrambnih govorov. 1921.
O dveh grehih. Trinajst govorov za moralo. 1922.
Začetek in Konec. Petnajst govorov o Življenju našega življenja. 1922.
Velika skrivnost. Sedemnajst govorov o zakonu. 1923.
O ljubezni. Dvanajst samaritanskih govorov. 1923.
Kam greš? Sedem govorov o božjih klicih. 1923.
Vstajenje duše. Petindvajset govorov za prerod. 1924.
Mesto na gori. Štirinajst govorov o Cerkvi. 1924.
Zgodbe o človeku. Dvajset govorov za smer življenja. 1925.
Žena s Solncem. Štirinajst govorov o Mariji. 1925.
Božji dnevi. Šestintrideset govorov za življenje s Cerkvijo. 1926.
Večna knjiga. Deset govorov o Sv. Pismu. 1927.
Memento homo. Petnajst govorov o molitvi, delu in misli na smrt. 1928.
Studenci žive vode. Štiriindvajset govorov o svetih zakramentih. 1928.

Dr.M.Opeka: ODREŠENJE . Sedem govorov o Jezusovem trpljenju.

Ljubljana,1929.

Eto nam 16.zbirke propovjedi opće priznatoga ljubljanskoga stolnoga propovjednika.Preporuke zapravo i ne treba,jer već sama činjenica,da se uza sve slabe naše književne prilike može izdati takva zbirka,dokazuje ujezinu veliku vrijednost. A kako su obljubljene te propovjedi pokazuje i to,što su i po hrvat. raljevina silno razširene.Ne samo izvrstan uzor krasno sastavljenog govora,već i mnogo uporabljivog materijala sadrži svaka propovjed dr.Opeke.Zato će svi oni,koji već posjeduju koju njegovu zbirku sigurno nabaviti i tu.Ta te je propovjedi poslušala lajnske koruzme prepuna ljubljanska katedrala te su i izdane na sveopću želju vjernika i svećenstva.U ujima propovjednik ne onraduje cijelu muku našega Spasitelja,već uzimlje samo neke prizore (Isus na Oljskoj gori,izdan,Petar ga zataji,bičaju ga,osude,križem naprte,prapnu), da se u te što dublje zamisli i uživi.Kao i u drugim svojim propovjedima tako je i u tim dr.Opeka praktičan,krasno apliciran na život.Nijesu to samo plačne tužaljke.Spasiteljevoj muci,već nam pokazuja svu strahotu i veličinu Golgotske tragedije,da u sebi i svojoj grešnosti upoznamo uzroke tih muka i da nas dovedu do toga,da i mi s Uskrsnulim Spasiteljem iz robstva grijeha ustanemo na novi život.- Broširandj je cijena Din.12.- I sve ostale zbirke se još mogu dobiti,preko 250 propovijedi za nekih Din.350.-.Naručuje se:Prodajelna K.T.D.(H.Ničman),Ljubljana,Kopitarjeva ul.3.

(po pošti ₰ 1.50 več)

P.n.

Saljemo Vam 1 izvod najnovije knjige dr.Opeke.Molimo Vas,da je oglasite u svojem cijenjenom listu.Ako ne dobijete štogod zgodnijega, a Vi onda,prosimo,uvrstite priliženo.

Sa štovanjem

K.T.D. ŠKOFOVO DRUŠTVO
proj
H. Ničman